

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Komisijas paziņojums

Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai

(2014/C 198/01)

SATURS

	<i>Lappuse</i>
Ievads	2
1. Piemērošanas joma un definīcijas	3
1.1. Piemērošanas joma	3
1.2. Atbalsta pasākumi, uz kuriem attiecas šīs nostādnes	4
1.3. Definīcijas	5
2. Valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē	8
2.1. Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un pētniecības infrastruktūra kā valsts atbalsta saņēmējas	8
2.1.1. Darbību, kas nav saimnieciska darbība, finansēšana no publiskiem līdzekļiem	8
2.1.2. Saimnieciskas darbības finansēšana no publiskajiem līdzekļiem	9
2.2. Netiešs valsts atbalsts uzņēmumiem, izmantojot publiski finansētas pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un pētniecības infrastruktūras	10
2.2.1. Pētījumi uzņēmumu uzdevumā (līgumpētījumi vai pētījumu pakalpojumi)	10
2.2.2. Sadarbība ar uzņēmumiem	10
2.3. Pētniecības un izstrādes pakalpojumu publiskais iepirkums	11
3. Kopējie novērtēšanas principi	12
4. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta saderības novērtējums	13
4.1. Ieguldījums skaidri definēta kopīgo interešu mērķa īstenošanā	13
4.1.1. Vispārīgi nosacījumi	13
4.1.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu	14
4.2. Vajadzība pēc valsts iejaukšanās	14
4.2.1. Vispārīgi nosacījumi	14
4.2.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu	15
4.3. Atbalsta pasākuma piemērotība	16
4.3.1. Piemērotība, salīdzinot ar alternatīviem politikas instrumentiem	16
4.3.2. Piemērotība, salīdzinot ar dažādiem atbalsta instrumentiem	16
4.4. Stimulējošā ietekme	17
4.4.1. Vispārīgi nosacījumi	17
4.4.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu	17
4.5. Atbalsta samērīgums	18

4.5.1.	Vispārīgi nosacījumi	18
4.5.1.1.	Atbalsta maksimālā intensitāte	19
4.5.1.2.	Atmaksājāmie avansi	19
4.5.1.3.	Fiskālie pasākumi	20
4.5.1.4.	Atbalsta kumulācija	20
4.5.2.	Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu	20
4.6.	Izvairšanās no nepamatotas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību	21
4.6.1.	Vispārīgi apsvērumi	21
4.6.1.1.	Ietekme uz produktu tirgiem	22
4.6.1.2.	Ietekme uz tirdzniecību un atrašanās vietas izvēle	22
4.6.1.3.	Acīmredzama negatīva ietekme	22
4.6.2.	Atbalsta shēmas	23
4.6.3.	Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu	23
4.6.3.1.	Produktu tirgu kropļojumi	23
4.6.3.2.	Atrašanās vietas ietekme	25
4.7.	Pārredzamība	25
5.	Novērtēšana	25
6.	Ziņojumu sniegšana un uzraudzība	26
7.	Piemērojamība	26
8.	Pārskatīšana	26

IEVADS

1. Lai novērstu to, ka valsts subsīdijas kropļo konkurenci iekšējā tirgū un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm veidā, kas ir pretrunā vispārējām interesēm, Līguma par Eiropas Savienības darbību ("Līgums") 107. panta 1. punktā ir noteikts princips, ka valsts atbalsts ir aizliegts. Tomēr atsevišķos gadījumos šāds atbalsts var būt saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 107. panta 2. un 3. punktu.

2. Pētniecības, izstrādes un inovācijas (P&I&I) sekmēšana ir svarīgs Savienības mērķis, kas noteikts Līguma 179. pantā, kurš nosaka, ka "Savienības mērķis ir stiprināt savus zinātniskos un tehnoloģiskos pamatus, izveidojot Eiropas zinātniskās izpētes telpu, kurā var notikt brīva zinātnieku, eksakto zināšanu un tehnoloģiju apmaiņa, un veicināt savu konkurētspēju, tostarp savas rūpniecības konkurētspēju, kā arī veicināt visas zinātniskās izpētes darbības, kas atzītas par vajadzīgām (...)" Līguma 180.–190. pantā noteiktas darbības, kas šajā saistībā jāveic, un daudzgadu pamatprogrammas darbības joma un īstenošana.

3. Stratēģijā "Eiropa 2020"⁽¹⁾ pētniecība un izstrāde (P&I) ir noteikta par galveno virzītājspēku, lai sasniegtu mērķus attiecībā uz gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Šajā nolūkā Komisija noteica pamatmērķi, saskaņā ar kuriem līdz 2020. gadam pētniecībā un izstrādē būtu jāiegulda 3 % no Savienības iekšzemes kopprodukta (IKP). Lai sekmētu progresu pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā, stratēģija "Eiropa 2020" jo īpaši izvirza pamatiniciatīvu "Inovācijas Savienība"⁽²⁾, kuras mērķis ir uzlabot pamatnosacījumus un uzņēmumu pieeju finansējumam pētniecībai un inovācijai, lai nodrošinātu, ka novatoriskas idejas var pārvērst produktos un pakalpojumos, kas rada izaugsmi un nodarbinātību⁽³⁾. Stratēģijas "Eiropa 2020" paziņojumā tika atzīmēts tas, ka valsts atbalsta politika var "aktīvi un pozitīvi ietekmēt (...), sekmējot un atbalstot inovatīvāku, efektīvāku un videi nekaitīgāku tehnoloģiju iniciatīvas, vienlaikus veicinot valsts atbalsta pieejamību ieguldījumiem, riska kapitālam un pētniecības un attīstības finansēšanai".

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums "Eiropa 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei", COM(2010) 2020 galīgā redakcija, 3.3.2010.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīva "Inovācijas savienība"", COM(2010) 546 galīgā redakcija, 6.10.2010.

⁽³⁾ Kopējie pētniecības un izstrādes izdevumi Savienībā (no kuriem aptuveni 1/3 ir publiskā sektora, bet 2/3 privātā sektora izdevumi) 2012. gadā veidoja 2,06 % no IKP, un kopš 2005. gada ir pieauguši par 0,24 procentu punktiem (Eurostat Statistika dati par pamatrādītājiem: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators). Kaut gan privātā sektora izdevumi pētniecībai un izstrādei kā daļa no IKP kopš 2008. gada ir nedaudz pieauguši, tomēr pastāv lielas atšķirības starp dalībvalstīm, rūpniecības nozarēm un individuāliem dalībniekiem (Eiropas Komisija, "Pētniecības un inovācijas rezultāti ES dalībvalstīs un asociētajās valstīs 2013. gadā").

4. Lai gan ir vispāratzīts, ka konkurētspējīgi tirgi parasti rada efektīvus rezultātus attiecībā uz cenām, produkciju un resursu izmantošanu, pastāvot tirgus nepilnībām⁽¹⁾ valsts iejaukšanās var uzlabot tirgu darbību un tādējādi veicināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. P&I&I kontekstā tirgus nepilnības var rasties, piemēram, tāpēc, ka tirgus dalībnieki parasti neņem vērā (pozitīvo) ārējo ietekmi, kas rodas citiem ekonomikas dalībniekiem, un tādējādi iesaistās tādā P&I&I darbību līmenī, kas sabiedrības ieskatā ir pārāk zems. Līdzīgi, P&I&I projektiem varētu kaitēt nepietiekama pieeja finansējumam (asimetriskas informācijas dēļ) vai uzņēmumu savstarpējās koordinācijas problēmas. Tādējādi valsts atbalstu P&I&I var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu gadījumos, kad tas varētu mazināt tirgus nepilnības, sekmējot kāda svarīga projekta īstenošanu visas Eiropas interesēs vai veicinot konkrētu saimniecisko darbību attīstību, un ja izrietošie konkurences un tirdzniecības kropļojumi nav pretrunā kopējām interesēm.

5. Atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai galvenokārt tiks pamatots ar Līguma 107. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktu, saskaņā ar kuru Komisija var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu valsts atbalstu ar mērķi sekmēt kāda svarīga projekta īstenošanu visas Eiropas interesēs vai veicināt konkrētu saimniecisko darbību attīstību Savienībā, ja šāds atbalsts nelabvēlīgi neietekmē tirdzniecības nosacījumus tādā mērā, kas ir pretrunā kopējām interesēm.

6. Komisija paziņojumā par valsts atbalsta modernizēšanu⁽²⁾ noteica trīs mērķus, kas sasniedzami, modernizējot valsts atbalsta kontroli:

a) veicināt ilgtspējīgu, viedu un iekļaujošu izaugsmi konkurētspējīgā iekšējā tirgū;

b) *ex ante* pārbaudes mērķtiecīgi vērst uz lietām, kurām ir vislielākā ietekme uz iekšējo tirgu, vienlaikus stiprinot dalībvalstu sadarbību valsts atbalsta noteikumu izpildē;

c) vienkāršot noteikumus un paātrināt lēmumu pieņemšanas procesu.

7. Konkrēti, paziņojumā pausts aicinājums, pārskatot dažādās pamatnostādnes un regulējumus, izmantot kopīgu pieeju, kuras pamatā ir iekšējā tirgus stiprināšana, publisko izdevumu efektivitātes palielināšana, valsts atbalstu labāk izmantojot vispārējas nozīmes mērķu sasniegšanai, stimulējošās ietekmes rūpīgāka pārbaude, atbalsta ierobežošana līdz minimumam un atbalsta iespējamās negatīvās ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību vērtējums. Šajās nostādnēs paredzēto saderības nosacījumu pamatā ir minētā kopīgā pieeja.

1. PIEMĒROŠANAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1.1. Piemērošanas joma

8. Šajās nostādnēs izklāstītie principi ir piemērojami valsts atbalstam pētniecībai, izstrādei un inovācijai visās nozarēs, uz kurām attiecas Līgums. Līdz ar to tās ir piemērojamas tām nozarēm, uz kurām attiecas īpaši Savienības noteikumi par valsts atbalstu, ja vien šie noteikumi neparedz citādi.

9. Savienības finansējums, ko centralizēti pārvalda Savienības iestādes, aģentūras, kopuzņēmumi vai citas struktūras un kas nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē⁽³⁾, nav uzskatāms par valsts atbalstu. Ja šāds Savienības finansējums ir apvienots ar valsts atbalstu, tikai pēdējais tiks ņemts vērā, lai noteiktu, vai paziņošanas robežvērtības un atbalsta maksimālās intensitātes ir ievērotas, vai – šo nostādņu kontekstā – tām ir jāpiemēro saderības novērtējums.

10. Šo nostādņu darbības jomā nav iekļauts pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, kā definēts šajās nostādnēs ar Kopienas pamatnostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai⁽⁴⁾, kuras grozītas vai aizstātas.

⁽¹⁾ Termins "tirgus nepilnība" attiecas uz situācijām, kurās tirgi, ja tie atstāti pašplūsmā, diez vai radīs efektīvu rezultātu.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES valsts atbalsta modernizācija (VAM)", COM(2012) 209 final, 8.5.2012.

⁽³⁾ Piemēram, finansējums, kas sniegts saskaņā ar programmu "Apvārsnis 2020" vai ES Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu (COSME).

⁽⁴⁾ Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.).

11. Novērtējot pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu par labu saņēmējam, uz kuru attiecas līdzekļu atgūšanas rīkojums, kas izdots pēc Komisijas iepriekšēja lēmuma, ar kuru atbalsts atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu, Komisija ņems vērā atbalsta summu, kas vēl ir jāatgūst⁽¹⁾.

1.2. Atbalsta pasākumi, uz kuriem attiecas šīs nostādnes

12. Komisija ir noteikusi virkni pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumu, attiecībā uz kuriem valsts atbalsts īpašos apstākļos var būt saderīgs ar iekšējo tirgu:

- a) **atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem**, kuros pētniecības projekta atbalstāmā daļa ietilpst fundamentālo pētījumu un lietišķo pētījumu kategorijās, no kuriem pēdējos var iedalīt rūpnieciskos pētījumos un eksperimentālās izstrādēs⁽²⁾. Šāds atbalsts galvenokārt ir vērsts uz tirgus nepilnību, kas saistīta ar pozitīvu ārējo ietekmi (zināšanu tālāknodošana), bet tas varētu arī novērst tirgus nepilnību, ko rada nepilnīga vai asimetriska informācija vai (galvenokārt sadarbības projektos) koordinācijas kļūmes;
- b) **atbalsts priekšizpētei**, kas attiecas uz pētniecības un izstrādes projektiem, kura mērķis ir pārvarēt tirgus nepilnību, kas saistīta ar nepilnīgu un asimetrisku informāciju;
- c) **atbalsts pētniecības infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai**, kas galvenokārt pievēršas tirgus nepilnībai, kura izriet no koordinācijas grūtībām. Revolucionārai pētniecībai arvien vairāk ir vajadzīga augstas kvalitātes pētniecības infrastruktūra, jo tā piesaista pasaules labākos prātus un ir vitāli nozīmīga, piemēram, informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un svarīgām pamattehnoloģijām⁽³⁾.
- d) **atbalsts inovācijas darbībām**, kas galvenokārt ir vērsts uz tirgus nepilnībām, kuras saistītas ar pozitīvu ārējo ietekmi (zināšanu tālāknodošanu), koordinācijas grūtībām un mazākā mērā ar asimetrisku informāciju. Attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) šādu inovācijas atbalstu var piešķirt, lai iegūtu, apstiprinātu un aizsargātu patentus un citus nemateriālus aktīvus, augsti kvalificēta personāla pagaidu norīkošanai, kā arī inovācijas konsultāciju un atbalsta pakalpojumu iegādei. Turklāt, lai mudinātu lielus uzņēmumus sadarboties ar MVU procesa un organizatoriskās inovācijas darbībās, var atbalstīt arī izmaksas, kas rodas gan MVU, gan lieliem uzņēmumiem par šādām darbībām;
- e) **atbalsts inovācijas kopām** ir vērsts uz tādu tirgus nepilnību novēršanu, kas saistītas ar koordinācijas problēmām, kuras kavē kopu veidošanos vai ierobežo mijiedarbību un zināšanu plūsmu kopu ietvaros un to starpā. Valsts atbalsts varētu palīdzēt atrisināt šo problēmu, pirmkārt, atbalstot ieguldījumus atvērtās un kopīgās inovācijas kopu infrastruktūrās un, otrkārt, ne vairāk kā desmit gadus atbalstot kopu darbību, lai uzlabotu sadarbību, tīklošanos un mācības.

13. Dalībvalstīm jāpaziņo par pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu, izņemot pasākumus, kas atbilst nosacījumiem, kuri izklāstīti grupu atbrīvojuma regulā, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar 1. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 994/98⁽⁴⁾.

14. Šajās nostādnēs izklāstīti saderības kritēriji pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta shēmām un individuālam atbalstam, uz ko attiecas paziņošanas prasība un kuras jāizvērtē, pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Skatīt Tiesas 1995. gada 13. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-244/93 un T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH/Komisija (Recueil 1995, II-2265. lpp.).

⁽²⁾ Komisija uzskata par lietderīgu saglabāt atšķirīgas pētniecības un izstrādes darbību kategorijas neatkarīgi no tā fakta, ka šīs darbības var notikt saskaņā ar interaktīvu modeli, nevis lineāru modeli.

⁽³⁾ Svarīgas pamattehnoloģijas ir definētas un noteiktas Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, "Eiropas stratēģija par svarīgām pamattehnoloģijām – tilts uz izaugsmi un nodarbinātību", COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁽⁴⁾ Padomes 1998. gada 7. maija Regula (EK) Nr. 994/98 par to, kā piemērot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 92. un 93. pantu attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu (OV L 142, 14.5.1998., 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2013. gada 22. jūlija Regulu (ES) Nr. 733/2013 (OV L 204, 31.7.2013., 15. lpp.).

⁽⁵⁾ Atsevišķā Komisijas paziņojumā ir paredzēti kritēriji, lai analizētu svarīgu projektu visas Eiropas interesēs izpildes veicināšanai paredzēta valsts atbalsta, tostarp P&I&I atbalsta, kas izvērtēts, balstoties uz Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, saderību ar iekšējo tirgu.

1.3. Definīcijas

15. Šajās nostādnēs piemēro šādas definīcijas:

- a) **“ad hoc atbalsts”** ir atbalsts, ko piešķir, neizmantojot atbalsta shēmu;
- b) **“atbalsts”** ir jebkurš pasākums, kas atbilst Līguma 107. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem;
- c) **“atbalsta intensitāte”** ir bruto atbalsta summa, kas izteikta procentos no attiecināmajām izmaksām, pirms ir atskaitīti jebkādi nodokļi vai citas maksas. Ja piešķirtais atbalsts nav dotācija, atbalsta apjomu izsaka dotācijas ekvivalentā. Vairākās daļās izmaksājamo atbalstu diskontē līdz tā vērtībai piešķiršanas dienā. Procentu likme, kas izmantojama šajā nolūkā ir diskonta likme⁽¹⁾, kas ir piemērojama piešķiršanas dienā. Atbalsta intensitāti aprēķina vienam saņēmējam;
- d) **“atbalsta shēma”** ir ikviens dokuments, uz kura pamata bez turpmākiem īstenošanas pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kas vispārīgā un abstraktā veidā ir noteikti attiecīgajā dokumentā, un ikviens dokuments, uz kura pamata vienam vai vairākiem uzņēmumiem var piešķirt atbalstu, kas nav saistīts ar konkrētu projektu;
- e) **“lietišķie pētījumi”** ir rūpnieciskie pētījumi, eksperimentālā izstrāde, vai to abu kombinācija;
- f) **“godīgas konkurences apstākļi”** ir apstākļi, kad starp līgumslēdzējām pusēm veikta darījuma nosacījumi neatšķiras no tiem, kādi tiktu paredzēti starp neatkarīgiem uzņēmumiem, un kad nepastāv nekāda slepena noruna. Jebkurš darījums, kas izriet atklātas, pārredzamas un beznosacījumu konkursa procedūras rezultātā, tiek uzskatīts par atbilstošu godīgas konkurences apstākļu principam;
- g) **“atbalsta piešķiršanas diena”** ir diena, kurā saņēmējam saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu tiek nodotas juridiskās tiesības saņemt atbalstu;
- h) **“efektīva sadarbība”** ir sadarbība vismaz divu neatkarīgu pušu starpā, lai apmainītos ar zināšanām un tehnoloģiju, vai, lai sasniegtu kopēju mērķi, kura pamatā ir darba dalīšana, kad puses kopīgi nosaka sadarbības projekta darbības jomu, piedalās tā īstenošanā un sadala tā riskus, kā arī rezultātus. Viena vai vairākas puses var uzņemties projekta pilnas izmaksas un tādējādi atbrīvot pārējās puses no projekta finanšu riskiem. Līgumpētījumi un pētniecības pakalpojumu sniegšana netiek uzskatīta par sadarbības formām.
- i) **“ekskluzīvā izstrāde”** ir pētniecības un izstrādes pakalpojumu publisks iepirkums, no kuriem visi ieguvumi nonāk vienīgi līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēja īpašumā un kurus tā var izmantot savu darbību veikšanai ar nosacījumu, ka tā pilnībā atlīdzina pakalpojumu sniedzējiem;
- j) **“eksperimentālā izstrāde”** ir esošo zinātnisko atziņu, tehnoloģisko, darījumsdarbības un citu attiecīgu zināšanu un prasmju apgūšana, kombinēšana, modelēšana un izmantošana, lai tieši izstrādātu jaunus vai uzlabotus produktus, procesus vai pakalpojumus. Tajā var ietilpt arī, piemēram, darbības, kuru mērķis ir jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu konceptuāla definēšana, plānošana un dokumentēšana. Eksperimentālā izstrāde var ietvert prototipu izgatavošanu, demonstrēšanu, izmēģinājuma projektus, jaunu vai uzlabotu produktu, procesu vai pakalpojumu testēšanu un apstiprināšanu vidē, kas atspoguļo reālus darbības apstākļus, ja galvenais mērķis ir veikt papildu tehniskos uzlabojumus produktiem, procesiem vai pakalpojumiem, kuri vēl nav pietiekami nostabilizējušies. Tā var ietvert tāda komerciāli izmantojama prototipa izgatavošanu vai izmēģinājuma projekta izstrādi, kas ir gala komercprodukts un kura ražošana ir pārāk dārga, lai to izmantotu vienīgi demonstrēšanas un apstiprināšanas nolūkos. Eksperimentālā izstrāde neietver ierastās vai regulāras izmaiņas, kas skar esošos produktus, ražošanas līnijas, ražošanas procesus, pakalpojumus un citas notiekošās darbības, pat ja minētās izmaiņas ir pielīdzināmas uzlabojumiem;

⁽¹⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu (OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.).

- k) **“priekšizpēte”** ir projekta potenciāla novērtējums un analīze, kuras mērķis ir atbalstīt lēmumu pieņemšanas procesu, objektīvi un racionāli atklājot tā stiprās un vājās puses, iespējas un apdraudējumus, kā arī nosakot resursus, kas nepieciešami, lai projektu īstenotu, un galu galā noteiktu projekta panākumu izredzes;
- l) **“pilnīga piešķiršana”** nozīmē to, ka pētniecības organizācija, pētniecības infrastruktūra vai publiskā iepirkuma veicējs bauda visas ekonomiskās priekšrocības no intelektuālā īpašuma tiesībām, paturot tiesības tās neierobežoti izmantot, jo sevišķi īpašumtiesības un licencēšanas tiesības. Tas var būt arī gadījums, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (proti, publiskā iepirkuma veicējs) nolēmj noslēgt vēl citus līgumus, kas skar šīs tiesības, tostarp to licencēšanu sadarbības partnerim (proti, uzņēmumiem).
- m) **“fundamentālie pētījumi”** ir eksperimentālais vai teorētiskais darbs, ko galvenokārt veic, lai iegūtu jaunas zināšanas par lietām un parādībām, neparedzot nekādu tiešu komerciālu pielietojumu vai izmantošanu;
- n) **“bruto dotācijas ekvivalents”** ir atbalsta apjoms, ja tas tiktu piešķirts dotācijas veidā, pirms ir atskaitīti jebkādi nodokļi vai citas maksas;
- o) **“augsti kvalificēts personāls”** ir personāls, kam ir augstākā izglītība un vismaz piecu gadu profesionālā pieredze attiecīgajā jomā, kas var ietvert arī mācības doktorantūrā;
- p) **“individuāls atbalsts”** ir atbalsts, kas piešķirts konkrētam uzņēmumam, un tas ietver *ad hoc* atbalstu un atbalstu, kuru piešķir, pamatojoties uz atbalsta shēmu;
- q) **“rūpnieciskie pētījumi”** ir plānveida pētījumi vai nozīmīgs izpētes darbs ar mērķi iegūt jaunas zināšanas un prasmes jaunas produkcijas, procesu vai pakalpojumu izstrādei vai jau esošās produkcijas, procesu vai pakalpojumu būtiskai uzlabošanai. Tie ietver sarežģītu sistēmu komplektējošo daļu radīšanu un var ietvert prototipu veidošanu laboratorijas vidē vai vidē ar pastāvošu sistēmu simulētām saskarnēm, kā arī izmēģinājuma līniju radīšanu, kad tas nepieciešams rūpnieciskajiem pētījumiem un jo īpaši nepatentētu tehnoloģiju apstiprināšanai;
- r) **“inovācijas konsultāciju pakalpojumi”** ir konsultācijas, palīdzība un mācības zināšanu pārneses, nemateriālo aktīvu iegūšanas, aizsardzības un izmantošanas jomā, un standartu un noteikumu, kuros tie nostiprināti, lietošanas jomā;
- s) **“inovācijas kopas”** ir neatkarīgu personu (piemēram, novatorisku jaunizveidotu uzņēmumu, mazu, vidēju un lielu uzņēmumu, kā arī pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizāciju, bezpeļņas organizāciju un citu saistīto saimnieciskās darbības veicēju) struktūras vai organizētas grupas, kuras izveidotas, lai stimulētu novatorisku darbību, sekmējot aprikojuma kopīgu izmantošanu un apmaiņu ar zināšanām un zinātību, kā arī efektīvi palīdzot veicināt zināšanu pārnesi, tīklošanos, informācijas izplatīšanu un sadarbību starp uzņēmumiem un citām kopas organizācijām;
- t) **“inovācijas atbalsta pakalpojumi”** ir biroja telpu, datu banku, bibliotēku, tirgus pētījumu, laboratoriju, kvalitātes marķēšanas, testēšanas un sertificēšanas nodrošināšana ar mērķi izstrādāt efektīvākus produktus, procesus vai pakalpojumus;
- u) **“nemateriālie aktīvi”** ir aktīvi, kam nav fiziska vai finansiāla iemiesojuma, piemēram, patenti, licences, zinātība vai cits intelektuālais īpašums;
- v) **“zināšanu pārnese”** ir jebkurš process, kura mērķis ir iegūt, apkopot un izplatīt skaidras un vārdos neizteiktas zināšanas, tostarp prasmes un kompetenci gan saimnieciskās darbībās, gan ar tām nesaistītās darbībās, piemēram, pētniecības sadarbībā, konsultācijās, licencēšanā, jaunu uzņēmumu veidošanā, publikācijās un pētnieku un citu darbinieku, kas iesaistīti šajās darbībās, mobilitātē. Papildus zinātnes un tehnikas atziņām tā ietver citu veidu zināšanas, piemēram, zināšanas par to, kā lietot standartus un noteikumus, kuros tie iekļauti, un par reālās dzīves darbības vides apstākļiem, organizatoriskās inovācijas metodes, kā arī to zināšanu pārvaldību, kas saistītas ar nemateriālo aktīvu noteikšanu, iegūšanu, aizsardzību, aizstāvību un izmantošanu;

- w) **“lielie uzņēmumi”** ir uzņēmumi, kas neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu definīcijai;
- x) **“neto papildizmaksas”** ir starpība starp atbalstītā projekta vai darbības paredzamajām neto pašreizējām vērtībām un dzīvotspējīgiem hipotētiskajiem ieguldījumiem, ko atbalsta saņēmējs būtu veicis bez atbalsta.
- y) **“organizatoriskā inovācija”** ir jaunas organizatoriskas metodes ieviešana uzņēmuma praksē, darbavietas organizācijā vai ārējās attiecībās, neietverot izmaiņas, kas balstītas uz uzņēmumā jau lietošanā esošajām organizatoriskajām metodēm, izmaiņas pārvaldības stratēģijā, apvienošanās un pārņemšanu, procesa izmantošanas pārtraukšanu, vienkāršu kapitāla aizstāšanu vai paplašināšanu, izmaiņas, kas rodas tikai no izmaiņām resursu cenās, pielāgošanu, lokalizāciju, regulārās, sezonālās un citas cikliskās izmaiņas un jaunu vai būtiski uzlabotu produktu tirdzniecību;
- z) **“personāla izmaksas”** ir izmaksas par pētniekiem, tehniķiem un citu palīgpersonālu, ciktāl tas nodarbināts attiecīgajā projektā vai darbībā;
- (aa) **“iepirkums pirmskomercializācijas posmā”** ir pētniecības un izstrādes pakalpojumu publiskais iepirkums, kurā līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs nepatur visus līguma rezultātus un ieguvumus ekskluzīvai izmantošanai savām vajadzībām, bet daļa tos ar sniedzējiem saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Līgumam, kura priekšmets ietilpst vienā vai vairākās pētniecības un izstrādes kategorijās, kuras definētas šajās nostādnēs, ir jābūt ar ierobežotu darbības laiku, un tas var ietvert prototipu vai pirmo produktu ierobežota apjoma izgatavošanu vai pakalpojumus testēšanas kārtu veidā. Produktu vai pakalpojumu iegāde komerciālos apmēros nedrīkst būt par tā paša līguma priekšmetu;
- (bb) **“procesa inovācija”** ir jaunas vai būtiski uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes ieviešana (tostarp būtiskas pārmaiņas metodikā, aprīkojumā vai programmatūrā), izņemot nelielas pārmaiņas vai uzlabojumus, ražošanas vai pakalpojuma spēju palielinājumus, pievienojot ražošanas vai loģistikas sistēmas, kas ir ļoti līdzīgas tām, kuras jau tiek lietotas, procesa izmantošanas pārtraukšanu, vienkāršu kapitāla aizstāšanu vai paplašināšanu, pārmaiņas, kuras rodas tikai no pārmaiņām resursu cenās, pielāgošanu, lokalizāciju, regulārās, sezonālās un citas cikliskās pārmaiņas un jaunu vai būtiski uzlabotu produktu tirdzniecību;
- (cc) **“pētniecības un izstrādes projekts”** ir darbība, kura ietver darbības, kas aptver vienu vai vairākas pētniecības un izstrādes kategorijas, kas definētas šajās nostādnēs, un kura ir paredzēta, lai izpildītu precīzas ekonomiska, zinātniska vai tehniska rakstura nedalāmu uzdevumu ar skaidri iepriekš noteiktiem mērķiem. Pētniecības un izstrādes projektu var veidot vairākas darbu paketes, un tas ietver skaidrus mērķus, veicamās darbības, lai sasniegtu šos mērķus (tostarp to paredzamās izmaksas), kā arī konkrēti rezultāti, lai noteiktu šo darbību iznākumu un salīdzinātu tos ar attiecīgajiem mērķiem. Ja divi vai vairāki pētniecības un izstrādes projekti nav skaidri nošķirami viens no otra un, jo īpaši, ja tiem nav tehnoloģisku panākumu patstāvīgas varbūtības, tos uzskata par vienu projektu;
- (dd) **“atmaksājamais avanss”** ir tāds aizdevums projektam, ko maksā vienā reizē vai vairākās daļās un kura atlīdzināšanas nosacījumi ir atkarīgi no projekta rezultāta;
- (ee) **“pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācija”** vai **“pētniecības organizācija”** ir subjekts (piemēram, universitātes vai pētniecības institūti, tehnoloģiju pārneses aģentūras, inovācijas starpnieki, uz pētniecību orientēti fiziskas vai virtuālas sadarbības subjekti) neatkarīgi no tā juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekts) vai finansējuma veida, kura galvenais mērķis ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārneses veidā. Ja šāds subjekts arī veic saimniecisko darbību, šīs saimnieciskās darbības finansējums, izmaksas un ieņēmumi ir jāuzskaita atsevišķi. Uzņēmumiem, kas var izšķiroši ietekmēt šādu subjektu, piemēram, būdami tā akcionāri vai dalībnieki, nedrīkst būt piekļuves priekšrocības tā radītajiem pētniecības rezultātiem;

- (ff) **“pētniecības infrastruktūra”** ir iekārtas, resursi un saistītie pakalpojumi, ko zinātnieki izmanto, lai veiktu pētniecību to attiecīgajās jomās, un tā ietver zinātniskās iekārtas vai instrumentu komplektus, uz zināšanām balstītus resursus, piemēram, kolekcijas, arhīvus vai strukturētu zinātnisku informāciju, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas infrastruktūru, piemēram, GRID tipa tīmekli, datortehniku, programmatūru un sakaru tehniku, vai ikvienu citu unikāla rakstura līdzekli, kurš ir būtisks pētniecības veikšanai. Šāda infrastruktūra var būt izvietota “vienkopus” vai “izkliedēta” (organizēts resursu tīkls) ⁽¹⁾;
- (gg) **“deleģēšana”** ir personāla pagaidu nodarbināšana saņēmēja uzņēmumā ar tiesībām personālam atgriezties pie iepriekšējā darba devēja;
- (hh) **“mazie un vidējie uzņēmumi”** jeb “MVU”, “mazie uzņēmumi” un “vidējie uzņēmumi” ir uzņēmumi, kuri atbilst kritērijiem, kas noteikti Komisijas ieteikumā par mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju ⁽²⁾;
- (ii) **“darbu uzsākšana”** vai “projekta uzsākšana” ir vai nu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību uzsākšana, vai arī saņēmēja un līgumslēdzēju pirmā vienošanās īstenojot projektu, atkarībā no tā, kurš nosacījums sākas ātrāk. Tādus sagatavošanās darbus kā atļauju saņemšanu un priekšizpēti veikšanu neuzskata par darbu sākumu;
- (jj) **“materiālie aktīvi”** ir aktīvi, kuros ietilpst zeme, ēkas un ražotnes, iekārtas un aprīkojums.

2. VALSTS ATBALSTS LĪGUMA 107. PANTA 1. PUNKTA NOZĪMĒ

16. Parasti valsts atbalsts ir jebkurš pasākums, kas atbilst Līguma 107. panta 1. punkta kritērijiem. Kaut arī atsevišķā Komisijas paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu ir precizēts, kā Komisija izprot vispārējo valsts atbalsta jēdzienu, situācijas, kas parasti rodas pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību jomā, ir aplūkotas šajā iedaļā, neskarot Eiropas Savienības Tiesas interpretāciju.

2.1. Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un pētniecības infrastruktūra kā valsts atbalsta saņēmējas

17. Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas (“pētniecības organizācijas”) un pētniecības infrastruktūras ir valsts atbalsta saņēmējas, ja to publiskais finansējums atbilst visiem Līguma 107. panta 1. punkta nosacījumiem. Kā paskaidrots paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu, un saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru saņēmējam ir jākvalificējas kā uzņēmumam, bet šī kvalifikācija nav atkarīga no tā juridiskā statusa, t. i., vai tas ir izveidots saskaņā ar publiskajām tiesībām vai privāttiesībām, vai tā saimnieciskā rakstura, t. i., vai tā mērķis ir gūt/negūt peļņu. Drīzāk, lai kvalificētos kā uzņēmums, izšķiroši ir tas, vai saņēmējs veic saimniecisku darbību, kas ietver produktu vai pakalpojumu piedāvāšanu konkrētā tirgū ⁽³⁾.

2.1.1. Darbību, kas nav saimnieciska darbība, finansēšana no publiskiem līdzekļiem

18. Ja viens un tas pats subjekts veic gan saimnieciskas darbības, gan darbības, kam nav saimnieciskā raksturs, tad darbību bez saimnieciskā rakstura finansēšana no publiskiem līdzekļiem neietilps Līguma 107. panta 1. punkta darbības jomā, ja abus darbību veidus un to izmaksas, finansējumu un ieņēmumus var skaidri nodalīt tā, lai efektīvi tiktu novērsta saimnieciskās darbības šķērsubsidēšana. Pierādījumi par izmaksu, finansējuma un ieņēmumu pienācīgu sadalījumu var būt gada finanšu pārskati par attiecīgo subjektu.

19. Komisija uzskata, ka šādi pasākumi parasti ir nesaimnieciska rakstura darbības:

⁽¹⁾ Skatīt 2. panta a) punktu Padomes 2009. gada 25. jūnija Regulā (EK) Nr. 723/2009 par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijam (ERIC) (OV L 206, 8.8.2009., 1. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas 2003. gada 6. maija ieteikums par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

⁽³⁾ Tiesas 1987. gada 16. jūnija spriedums lietā C-118/85 Komisija/Itālija (Recueil 1987, 2599. lpp., 7. punkts); 1998. gada 18. jūnija spriedums lietā C-35/96 Komisija/Itālija (Recueil 1998, I-3851. lpp., 36. punkts); un 2002. gada 27. septembra spriedums lietā C-309/99 Wouters (Recueil 2002, I-1577. lpp., 46. punkts).

a) pētniecības organizāciju un pētniecības infrastruktūru pamatdarbības, jo īpaši

- izglītība nolūkā panākt personāla daudzuma un kvalifikācijas pieaugumu. Saskaņā ar judikatūru⁽¹⁾ un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi⁽²⁾, un, kā paskaidrots paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu un VTNP paziņojumā⁽³⁾, publiskā izglītība, kas tiek nodrošināta valsts izglītības sistēmas ietvaros un kas galvenokārt vai pilnībā ir valsts finansēta un uzraudzīta, tiek uzskatīta par darbību, kas nav saimnieciska darbība⁽⁴⁾,
- neatkarīga pētniecība un izstrāde, lai gūtu vairāk zināšanu un labāku izpratni, tostarp kopīga pētniecība un izstrāde, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra iesaistās efektīvā sadarbībā⁽⁵⁾,
- pētniecības rezultātu plaša izplatīšana bez ekskluzivitātes un diskriminēšanas, piemēram, izmantojot mācīšanu, brīvas piekļuves datubāzes, atklātās publikācijas vai atklātā pirmkoda programmatūru;

b) zināšanu pārneses darbības, ja tās veic pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (tostarp to nodaļas vai meitasuzņēmumi), vai kopīgi ar citām šādām struktūrām, vai to uzdevumā, un, ja visa peļņa no šādām darbībām tiek atkal ieguldīta pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras pamatdarbībās. Šo darbību nesaimniecisko raksturu neskar tas, ja atbilstošo pakalpojumu sniegšana tiek pasūtīta trešām personām, izmantojot atklātus konkursus.

20. Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek izmantota gan saimnieciskām, gan nesaimnieciskām darbībām, valsts atbalsta noteikumi attiecas uz publisko finansējumu tikai tādā mērā, kādā finansējums sedz ar saimnieciskajām darbībām saistītās izmaksas⁽⁶⁾. Ja pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru izmanto gandrīz tikai nesaimnieciskai darbībai, valsts atbalsta noteikumi uz tās finansējumu var neattiekties pilnībā ar nosacījumu, ka izmantojums saimnieciskajai darbībai turpina būt tikai papildinošs, t. i., tas atbilst ierobežotas jomas darbībai, kura ir tieši saistīta ar pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras darbību un tai nepieciešama vai ir cieši saistīta ar tās galveno nesaimniecisko izmantojumu. Šajās nostādnēs Komisija uzskatīs, ka tas notiek gadījumā, kad saimnieciskās darbībās tiek patērēts tieši tāds pats resursu (piemēram, materiāli, aprīkojums, darbaspēks un pamatkapitāls) apjoms kā nesaimnieciskās darbībās, un šādām saimnieciskām darbībām katru gadu piešķirtā kapacitāte nepārsniedz 20 % no attiecīgās struktūras kopējās gada kapacitātes.

2.1.2. Saimnieciskas darbības finansēšana no publiskajiem līdzekļiem

21. Neskarot 20. punktu, ja pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras tiek izmantotas saimniecisku darbību veikšanai, piemēram, aprīkojuma vai laboratoriju iznomāšanai uzņēmumiem, pakalpojumu sniegšanai uzņēmumiem vai līgumpētījumu veikšanai, šo saimniecisko darbību publiskais finansējums parasti tiks uzskatīts par valsts atbalstu.

22. Tomēr Komisija neuzskatīs pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru par valsts atbalsta saņēmēju, ja tā rīkojas tikai kā starpniecība, lai gala saņēmējiem nodotu publiskā finansējuma kopsummu un jebkuru priekšrocību, kas iegūta ar šāda finansējuma palīdzību. Parasti tas ir gadījumos, kad:

a) gan publiskais finansējums un ar šāda finansējuma palīdzību iegūtas jebkādas priekšrocības ir kvantitatīvi nosakāmi un pierādāmi, un ir izveidots piemērots mehānisms, kas nodrošina, ka tie tiek pilnībā nodoti galīgajam saņēmējiem, piemēram, izmantojot pazeminātas cenas; un

⁽¹⁾ Tiesas 1988. gada 27. septembra spriedums lietā C-263/86 *Humble un Edel* (*Recueil* 1988, I-5365. lpp., 9.–10., 15.–18. punkts) un 1993. gada 7. decembra spriedums lietā C-109/92 *Wirth* (*Recueil* 1993, I-06447. lpp., 15. punkts).

⁽²⁾ Skatīt, piemēram, lietu NN54/2006, *Prerov logistics College*, un lietu N 343/2008, *Individual aid to the College of Nyíregyháza for the development of the Partium Knowledge Centre*.

⁽³⁾ Skatīt 26.–29. punktu Komisijas paziņojumā par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumu sniegšanu (OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.).

⁽⁴⁾ Darbaspēka apmācība valsts atbalsta noteikumu kontekstā attiecībā uz mācību atbalstu netiek uzskatīta par pētniecības organizāciju nesaimnieciska rakstura pamatdarbību.

⁽⁵⁾ Pētniecības un izstrādes pakalpojumu sniegšana un pētniecība un izstrāde, ko veic uzņēmumu uzdevumā, netiek uzskatīta par neatkarīgu pētniecību un izstrādi.

⁽⁶⁾ Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek finansēta gan no publiskiem, gan privātiem līdzekļiem, Komisija uzskatīs to par gadījumu, kad publiskais finansējums, kas piešķirts attiecīgajai struktūrai konkrētam pārskata periodam, pārsniedz šajā periodā radušās nesaimniecisko darbību izmaksas.

- b) starpniekam netiek piešķirtas nekādas papildu priekšrocības, jo tas ir izvēlēts vai nu ar atklāta konkursa procedūras palīdzību, vai arī publiskais finansējums ir pieejams visiem subjektiem, kuri atbilst vajadzīgajiem objektīvajiem nosacījumiem, tā, lai patērētāji kā gala saņēmēji būtu tiesīgi iegūt līdzvērtīgus pakalpojumus no jebkura attiecīgā starpnieka.

23. Ja ir izpildīti 22. punkta nosacījumi, valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami galīgo saņēmēju līmenī.

2.2. **Netiešs valsts atbalsts uzņēmumiem, izmantojot publiski finansētas pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un pētniecības infrastruktūras**

24. Jautājums par to, vai un kādos apstākļos uzņēmumi iegūst priekšrocību Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē gadījumos, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra veic līgumpētījumus vai sniedz pētījumu pakalpojumus, kā arī gadījumos, kad notiek sadarbība ar pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru, ir jāizskata saskaņā ar vispārējiem valsts atbalsta principiem. Šajā nolūkā, kā paskaidrots paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu, tas būtu īpaši jāizvērtē, vai pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras rīcību var piedēvēt valstij ⁽¹⁾.

2.2.1. *Pētījumi uzņēmumu uzdevumā (līgumpētījumi vai pētījumu pakalpojumi)*

25. Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek izmantota, lai veiktu līgumpētījumus vai sniegtu pētniecības pakalpojumu uzņēmumam, kurš parasti nosaka līguma noteikumus, kuram pieder pētniecības darbību rezultāti un kurš uzņemas neizdošanās risku, valsts atbalsts parasti netiks nodots uzņēmumam, ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra saņem adekvātu atlīdzību par sniegtajiem pakalpojumiem, jo īpaši, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

- a) pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra sniedz savus pētījumu pakalpojumus vai līgumpētījumus par tirgus cenu ⁽²⁾; vai
- b) ja nepastāv tirgus cena, pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra sniedz savus pētījumu pakalpojumus vai līgumpētījumus par tādu cenu, kas:
 - atspoguļo pakalpojuma pilnas izmaksas un parasti iekļauj uzcenojumu, kas noteikts, atsaucoties uz tiem uzcenojumiem, kurus parasti piemēro uzņēmumi, kuri darbojas attiecīgā pakalpojuma nozarē, vai
 - ir godīgas konkurences sarunu rezultāts, kurās pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra kā pakalpojuma sniedzēja risina sarunas, lai iegūtu maksimālo saimniecisko labumu brīdī, kad līgums tiek noslēgts, un sedz vismaz tās robežizmaksas.

26. Ja intelektuālā īpašuma tiesības vai piekļuvi šīm tiesībām patur pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra, to tirgus vērtību var atskaitīt no cenas, kas maksājama par attiecīgajiem pakalpojumiem.

2.2.2. *Sadarbība ar uzņēmumiem*

27. Tiek uzskatīts, ka projektu veic, izmantojot efektīvu sadarbību, ja vismaz divas neatkarīgas puses cenšas panākt kopīgu mērķi, kura pamatā ir darba dalīšana, un kopīgi definē projekta darbības jomu, piedalās tā izstrādē, dod savu ieguldījumu tā īstenošanā un dala tā finanšu, tehnoloģiskos, zinātniskos un citus riskus, kā arī tā rezultātus. Viena vai vairākas puses var uzņemties projekta pilnas izmaksas un tādējādi atbrīvot pārējās puses no projekta finanšu riskiem. Sadarbības projekta noteikumi, jo īpaši attiecībā uz ieguldījumu tā izmaksās, risku un rezultātu sadali, rezultātu izplatīšanu, piekļuvi intelektuālā īpašuma tiesībām un noteikumiem par šo tiesību piešķiršanu, ir jāparedz pirms projekta uzsākšanas ⁽³⁾. Līgumpētījumi un pētniecības pakalpojumu sniegšana netiek uzskatīta par sadarbības formām.

⁽¹⁾ Skatīt Tiesas 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-482/99 Francija/Komisija (*Recueil* 2002, I-4397. lpp., 24. punkts).

⁽²⁾ Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra konkrēta uzņēmuma uzdevumā sniedz īpašu pētniecības pakalpojumu vai veic līgumpētījumus pirmo reizi, izmēģinājuma kārtā un skaidri ierobežotā laikposmā, Komisija parasti uzskatīs, ka pieprasītā cena ir tirgus cena, ja minētais pētniecības pakalpojums vai līgumpētījums ir unikāls un ir iespējams pierādīt, ka tam nav tirgus.

⁽³⁾ Tas neietver noteiktas vienošanās par izrietošo intelektuālā īpašuma tiesību tirgus vērtību un ieguldījuma vērtību projektā.

28. Ja sadarbības projektus kopīgi veic uzņēmumi un pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras, Komisija uzskata, ka iesaistītajiem uzņēmumiem ar minēto subjektu starpniecību netiek piešķirts netiešs valsts atbalsts sadarbības labvēlīgo nosacījumu dēļ, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

- a) iesaistītie uzņēmumi sedz visas projekta izmaksas; vai
- b) sadarbības rezultātus, kuri nerada intelektuālā īpašuma tiesības, var plaši izplatīt, un jebkuras intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru darbībām, ir pilnībā piešķirtas minētajiem subjektiem; vai
- c) visas intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no projekta, kā arī saistītās piekļuves tiesības ir piešķirtas dažādiem sadarbības partneriem tādā veidā, kas adekvāti atspoguļo viņu darbu paketes, ieguldījumu un attiecīgās intereses; vai
- d) pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras saņem kompensāciju, kas ir līdzvērtīga intelektuālo īpašuma tiesību tirgus cenai, kuras izriet no šo subjektu darbības un tiek piešķirtas iesaistītajiem uzņēmumiem vai uz kurām iesaistītajiem uzņēmumiem tiek piešķirtas piekļuves tiesības. No minētās kompensācijas var atskaitīt jebkuru ieguldījumu – gan finanšu, gan nefinanšu – vērtības absolūto summu, ko iesaistītie uzņēmumi devuši pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūru darbību izmaksās, kuru rezultātā radās attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.

29. 28. punkta d) apakšpunkta nolūkam Komisija uzskatīs, ka saņemtā kompensācija ir līdzvērtīga tirgus cenai, ja tā ļauj attiecīgajām pētniecības organizācijām vai pētniecības infrastruktūrām pilnībā izmantot šo tiesību saimnieciskās priekšrocības, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

- a) kompensācijas summa ir noteikta, izmantojot atklātu, pārredzamu un nediskriminējošu, uz konkurenci balstītu pārdošanas procedūru, vai
- b) neatkarīgs ekspertu vērtējums apliecina, ka kompensācijas summa ir vismaz vienāda ar tirgus cenu, vai
- c) pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra kā pārdevēja var pierādīt, ka tā efektīvi vienojās par kompensāciju godīgas konkurences apstākļos, lai iegūtu maksimālu saimniecisko labumu tajā brīdī, kad tiek noslēgts līgums, vienlaikus apsverot savus likumīgos mērķus, vai
- d) gadījumos, kad sadarbības nolīgums sadarbības uzņēmumam dod pirmpirkuma tiesības attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, ko radījušas sadarbības pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras, kad šie subjekti izmanto abpusējas tiesības lūgt ekonomiski izdevīgākus piedāvājumus no trešām personām tā, lai sadarbības uzņēmumam būtu attiecīgi jāpieskaņo savs piedāvājums.

30. Ja neviens no 28. punkta nosacījumiem nav izpildīts, pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru ieguldījuma projektā pilna vērtība tiks uzskatīta par priekšrocību sadarbības uzņēmumiem, uz kuru attiecas valsts atbalsta noteikumi.

2.3. Pētniecības un izstrādes pakalpojumu publiskais iepirkums

31. Publiskā iepirkuma veicēji var iegādāties pētniecības un izstrādes pakalpojumus no uzņēmumiem, izmantojot gan ekskluzīvās izstrādes, gan publiskā iepirkuma procedūras pirmskomercializācijas posmā ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Skatīt paziņojumu un saistīto dienestu darba dokumentu – Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, "Publiskais iepirkums pirmskomercializācijas posmā. Inovācijas veicināšana ilgtspējīgu kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanai Eiropā", COM(2007) 799 galīgā redakcija, 14.12.2007.

32. Kamēr atklāta konkursa procedūra attiecībā uz publisko iepirkumu tiek veikta saskaņā ar piemērojamām direktīvām⁽¹⁾, Komisija parasti uzskatīs, ka uzņēmumiem, kuri sniedz attiecīgos pakalpojumus, nav piešķirts valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē⁽²⁾.

33. Visos pārējos gadījumos, tostarp publiskajā iepirkumā pirmskomercializācijas posmā, Komisija uzskatīs, ka uzņēmumiem netiek piešķirts valsts atbalsts, ja par attiecīgajiem pakalpojumiem maksātā cena pilnībā atspoguļo to ieguvumu tirgus vērtību, kurus saņēmis publiskā iepirkuma veicējs, un riskus, ko uzņēmies iesaistītais pakalpojuma sniedzējs, jo īpaši tad, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- a) atlases procedūra ir atklāta, pārredzama un nediskriminējoša, un ir balstīta uz objektīviem atlases un piešķiršanas kritērijiem, kas noteikti pirms izsoles procedūras,
- b) paredzētie līguma noteikumi, kuros aprakstītas visas pušu tiesības un pienākumi, tostarp attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, ir iepriekš darīti pieejami visiem ieinteresētajiem solītājiem pirms izsoles procedūras,
- c) publiskais iepirkums nenodrošina nevienam iesaistītajam sniedzējam nekādu preferenciālu režīmu attiecībā uz gala produktu vai pakalpojumu piegādi komerciālos apmēros publiskā iepirkuma veicējam attiecīgajā dalībvalstī⁽³⁾, un
- d) ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

- visus rezultātus, kuri nerada intelektuālā īpašuma tiesības, var plaši izplatīt, piemēram, publicējot, izmantojot mācībās vai sniedzot tos standartizācijas struktūrām tādā veidā, kas ļauj citiem uzņēmumiem šos rezultātus reproducēt, un visas intelektuālā īpašuma tiesības ir pilnībā piešķirtas publiskā iepirkuma veicējam, vai
- jebkuram pakalpojuma sniedzējam, kuram ir piešķirti rezultāti, kas rada intelektuālā īpašuma tiesības, ir pienākums piešķirt publiskā iepirkuma veicējam neierobežotu bezmaksas piekļuvi šiem rezultātiem un piešķirt piekļuvi trešām personām, piemēram, neekskluzīvu licenču veidā, saskaņā ar tirgus nosacījumiem.

34. Ja 33. punkta nosacījumi nav izpildīti, dalībvalstis var paļauties uz individuālu novērtējumu līguma noteikumiem starp publiskā iepirkuma veicēju un uzņēmumu, neskarot vispārējo pienākumu paziņot par pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu.

3. KOPĒJIE NOVĒRTĒŠANAS PRINCIPI

35. Lai novērtētu, vai paziņoto atbalsta pasākumu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, Komisija parasti analizē, vai atbalsta pasākuma struktūra nodrošina, ka atbalsta pasākuma pozitīvā iedarbība vispārējās nozīmes mērķu sasniegšanā pārsniedz tā potenciāli negatīvo iedarbību uz tirdzniecību un konkurenci.

36. Komisijas 2012. gada 8. maija paziņojumā par valsts atbalsta modernizēšanu tika izteikts aicinājums noteikt un definēt kopējus principus, kas piemērojami, novērtējot visu Komisijas īstenoto atbalsta pasākumu saderību. Šajā nolūkā Komisija uzskatīs atbalsta pasākumu par saderīgu ar Līgumu tikai tad, ja tas atbilst katram no šiem kritērijiem:

- a) *ieguldījums skaidri definēta kopīgu interešu mērķa sasniegšanā* – valsts atbalsta pasākuma mērķim jābūt kopīgu interešu mērķim saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punktu (4.1. iedaļa);

⁽¹⁾ Skatīt 27. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvā 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) un 45. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvā 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.). Līdzīgi slēgtās procedūras gadījumā attiecīgi Direktīvas 2014/24/ES 28. panta un Direktīvas 2014/25/ES 46. panta nozīmē Komisija ņems vērā arī to, ka uzņēmumiem netiek piešķirts valsts atbalsts, ja vien ieinteresētajiem pakalpojumu sniedzējiem nav liegts piedalīties konkursā bez pamatota iemesla.

⁽²⁾ Tas pats attieksies arī uz gadījumiem, kad publiskā iepirkuma veicēji iepērk novatoriskus risinājumus, kas izriet no iepriekšēja pētniecības un izstrādes iepirkuma, vai ar pētniecību un izstrādi nesaistītus produktus un pakalpojumus, kuri jāizveido līdz tādām darbības līmenim, kuram nepieciešama produkta, procesa vai organizatoriska inovācija.

⁽³⁾ Neskarot procedūras, kas attiecas uz vienreizēju vai specializētu produktu vai pakalpojumu izstrādi un vēlāku iegādi.

- b) *valsts iejaukšanās nepieciešamība* – valsts atbalsta pasākumam jābūt vērstam uz tādas situācijas risināšanu, kurā atbalsts var panākt būtisku uzlabojumu, ko tirgus pats nespētu nodrošināt, piemēram, novēršot tirgus nepilnību vai atrisinot taisnīguma vai kohēzijas problēmu (4.2. iedaļa);
- c) *atbalsta pasākuma piemērotība* – ierosinātajam atbalsta pasākumam jābūt tādām, lai to varētu izmantot kā politikas instrumentu vispārējas nozīmes mērķa sasniegšanai (4.3. iedaļa);
- d) *stimulējoša ietekme* – atbalstam ir jāmaina attiecīgā(-o) uzņēmuma(-u) attieksme tā, lai tas (tie) iesaistītos papildu darbībās, ko tas (tie) neveiktu bez šāda atbalsta vai veiktu ierobežotā vai atšķirīgā veidā vai vietā (4.4. iedaļa);
- e) *atbalsta samērīgums (līdz minimumam ierobežots atbalsts)* – atbalsta summa un atbalsta intensitāte jāierobežo līdz minimumam, kas nepieciešams, lai stimulētu attiecīgā(-o) uzņēmuma(-u) papildu ieguldījumus vai darbību (4.5. iedaļa);
- f) *izvairīšanās no nepamatotas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm* – atbalsta negatīvajai ietekmei jābūt pietiekami ierobežotai, lai pasākuma ietekmes kopējais samērs būtu pozitīvs (4.6. iedaļa);
- g) *atbalsta pārredzamība* – dalībvalstīm, Komisijai, ekonomikas dalībniekiem un sabiedrībai ir jābūt vienkāršai piekļuvei visiem attiecīgajiem aktiem un informācijai par atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar tiem (4.7. iedaļa).

37. Noteiktu atbalsta shēmu kategoriju kopējam samēram var noteikt prasību veikt *ex post* novērtējumu, kā aprakstīts 5. iedaļā. Šādos gadījumos Komisija var ierobežot šo shēmu darbības ilgumu (parasti uz laikposmu līdz četriem gadiem vai mazāk) ar iespēju pēc tam atkal paziņot par to darbības ilguma pagarināšanu.

38. Ja valsts atbalsta pasākums vai ar to saistītie nosacījumi (tostarp pasākuma finansēšanas metode, ja tā ir pasākuma neatņemama daļa) ietver Savienības tiesību nedalāmu pārkāpumu, atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu ⁽¹⁾.

39. Novērtējot jebkura individuāla atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, Komisija ņems vērā visus tiesas procesus par Līguma 101. vai 102. panta pārkāpumiem, kuri var attiekties uz atbalsta saņēmēju un kuri var būt būtiski saderības novērtēšanai saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punktu ⁽²⁾.

4. PĒTNIECĪBAS, IZSTRĀDES UN INOVĀCIJAS ATBALSTA SADERĪBAS NOVĒRTĒJUMS

40. Valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var paziņot par saderīgu ar iekšējo tirgu Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē, ja, pamatojoties uz kopējiem novērtēšanas principiem, kas izklāstīti 3. iedaļā, tas vairotu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, neatstājot nelabvēlīgu ietekmi uz tirdzniecības nosacījumiem veidā, kas ir pretrunā kopīgajām interesēm.

41. Šajā iedaļā Komisija precizē, kā tā piemēros minētos kopējos novērtējuma principus, un, vajadzības gadījumā, paredz īpašus nosacījumus attiecībā uz atbalsta shēmām un papildu nosacījumus attiecībā uz individuālo atbalstu, uz kuru attiecas paziņošanas pienākums ⁽³⁾.

4.1. Ieguldījums skaidri definēta kopīgo interešu mērķa īstenošanā

4.1.1. Vispārīgi nosacījumi

42. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta vispārējais mērķis ir veicināt Savienībā pētniecību, izstrādi un inovāciju. To darot, pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstam būtu jāpalīdz sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķis – panākt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.

43. Dalībvalstīm, kuras apsver valsts atbalsta piešķiršanu pētniecībai, izstrādei un inovācijai, ir precīzi jādefinē sasniedzamais mērķis un konkrēti jāizskaidro, kā ar pasākumu paredzēts sekmēt pētniecību, izstrādi un inovāciju. Pasākumos, ko līdzfinansē Eiropas strukturālie un investīciju fondi, dalībvalstis var pamatoties uz attiecīgajās darba programmās paustajiem apsvērumiem.

⁽¹⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-156/98 Vācija/Komisija (*Recueil* 2000, I-6857. lpp., 78. punkts) un 2008. gada 22. decembra spriedumu lietā C-333/07 *Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne* (Krājums 2008, I-10807. lpp., 94.–116. punkts).

⁽²⁾ Skatīt Tiesas 1991. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-225/91 *Matra*/Komisija (*Recueil* 1993, I-3203. lpp., 42. punkts).

⁽³⁾ Grupu atbrīvojuma regulā paredzētie saderības nosacījumi joprojām ir pilnībā piemērojami visiem pārējiem individuālā atbalsta gadījumiem, tostarp tad, ja šāds atbalsts ir piešķirts, pamatojoties uz atbalsta shēmu, kurai piemēro paziņošanas pienākumu.

44. Attiecībā uz atbalsta shēmām, uz kurām attiecas paziņošanas pienākums ("paziņojamās atbalsta shēmas"), Komisijai labvēlīgi vērtē atbalsta pasākumus, kuri ir būtiska sastāvdaļa visaptverošā programmā vai rīcības plānā pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību vai pārdomātas specializācijas stratēģiju stimulēšanai, un ko pamato iepriekš veiktu līdzīgu atbalsta pasākumu precīzi novērtējumi, kas apliecina to efektivitāti.

45. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība (t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti, pamatojoties uz Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums tieši vai netieši nav dalībvalstu kontrolē), Komisija uzskatīs, ka ir konstatēts ieguldījums skaidri definēta kopīgo interešu mērķa īstenošanā.

4.1.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

46. Lai pierādītu, ka individuālais atbalsts, uz kuru attiecas paziņošanas pienākums ("paziņojamais individuālais atbalsts") palīdz palielināt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību līmeni, dalībvalstis var izmantot turpmāk minētos rādītājus kopā ar citiem attiecīgiem kvantitatīviem vai kvalitatīviem elementiem:

- a) *projekta apjoma pieaugums*: projekta kopējo izmaksu pieaugums (nesamazinoties atbalsta saņēmēja veiktajiem izdevumiem salīdzinājumā ar situāciju bez atbalsta); to cilvēku skaita pieaugums, kuriem uzdots veikt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības;
- b) *mēroga pieaugums*: projekta sagaidāmo rezultātu skaita pieaugums; projekta vērienīguma pieaugums, ko apliecina lielāks iesaistīto partneru skaits, lielu zinātnisku vai tehnoloģisku sasniegumu augstāka iespējamība vai lielāks neveiksmes risks (īpaši saistīts ar projekta ilgtermiņa raksturu un neskaidrību par tā rezultātiem).
- c) *tempa pieaugums*: projekta pabeigšanai nepieciešams mazāk laika salīdzinājumā ar pabeigšanas laiku, kas vajadzīgs, lai to pašu projektu veiktu bez atbalsta;
- d) *kopējās iztērētās summas pieaugums*: atbalsta saņēmēja pētniecības, izstrādes un inovācijas kopējo tēriņu pieaugums absolūtā izteiksmē vai kā apgrozījuma īpatsvars; izmaiņas projektam atvēlētajā budžetā (bez atbilstoša samazinājuma citiem projektiem piešķirtajos budžetos).

47. Lai secinātu, ka atbalsts palīdz paaugstināt pētniecības, izstrādes un inovācijas līmeni Savienībā, Komisija ņems vērā ne tikai uzņēmuma veiktās pētniecības, izstrādes un inovācijas neto pieaugumu, bet arī atbalsta ieguldījumu kopējo pētniecības, izstrādes un inovācijas tēriņu pieaugumā attiecīgajā nozarē, kā arī Savienības situācijas uzlabojumā attiecībā uz pētniecību, izstrādi un inovāciju starptautiskajā kontekstā. Labvēlīgs viedoklis tiks pieņemts par atbalsta pasākumiem, attiecībā uz kuriem ir iecerēts publiski pieejams *ex post* novērtējums par to ieguldījumu kopīgajās interesēs.

4.2. Vajadzība pēc valsts iejaukšanās

4.2.1. Vispārīgi nosacījumi

48. Kā izskaidrots 3. iedaļā, pētniecības, izstrādes un inovācijas palielināšanai Savienībā valsts atbalsts var būt nepieciešams situācijā, ja tirgus pats nespēj dot efektīvu rezultātu. Lai izvērtētu, vai valsts atbalsts ir efektīvs kopīgu interešu mērķa sasniegšanā, vispirms ir jānosaka risināmā problēma. Valsts atbalstam vajadzētu jābūt vērstam uz tādām situācijām, kurās ar atbalstu var panākt būtisku uzlabojumu, ko tirgus pats nespētu nodrošināt. Dalībvalstīm būtu jāpaskaidro, kādā veidā atbalsta pasākums var efektīvi mazināt tirgus nepilnību, kas saistīta ar kopīgu interešu mērķa sasniegšanu bez minētā atbalsta.

49. Pētniecība, izstrāde un inovācija notiek, veicot virkni darbību, kas parasti atrodas "augšpus" vairākiem produktu tirgiem un izmanto pieejamās iespējas izstrādāt jaunus vai uzlabotus produktus, pakalpojumus un procesus šajos vai pilnīgi jaunos produktu tirgos, tādējādi veicinot ekonomikas izaugsmi, palīdzot veidot teritoriālo un sociālo kohēziju vai sekmējot vispārēju patērētāju ieinteresētību. Tomēr, ņemot vērā pieejamās pētniecības, izstrādes un inovācijas iespējas, tirgus nepilnības var būt šķērslis tam, lai sasniegtu optimālo rezultātu, un var izraisīt neefektīvu rezultātu šādu iemeslu dēļ:

- **pozitīvi ārējie faktori/zināšanu tālāknodošana:** pētniecība, izstrāde un inovācija sabiedrībai bieži rada ieguvumu pozitīvas plašākas ietekmes veidā, piemēram, zināšanu tālāknodošanu vai uzlabotas iespējas citiem saimnieciskās darbības veicējiem izstrādāt komplementārus produktus un pakalpojumus. Tomēr, ja to atstāj tirgus ziņā, daudziem projektiem, raugoties no privātās darbības aspekta, ienesīgums var nebūt pietiekoši pievilcīgs, kaut gan projekti būtu sabiedrībai izdevīgi, jo uzņēmumi, kuru darbības mērķis ir peļņas gūšana, nevar pietiekami izmantot savā labā savas darbības radītos ieguvumus, lemjot par pētniecības, izstrādes un inovācijas apjomu, kas tiem būtu jāveic. Līdz ar to valsts atbalsts var palīdzēt īstenot projektus, kuru rezultātā rodas vispārējs sabiedrīks vai saimnieciskais ieguvums un kuri citādi netiktu īstenoti.

Tomēr ne visi pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību ieguvumi ir ārējie faktori, un tikai ārējo faktoru klātbūtne vien automātiski nenozīmē, ka valsts atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu. Kopumā patērētāji ir gatavi maksāt par jaunu produktu un pakalpojumu sniegto tiešo ieguvumu, bet uzņēmumi var izmantot ieguvumus no saviem ieguldījumiem ar citu pastāvošo instrumentu palīdzību, piemēram, intelektuālā īpašuma tiesībām. Tomēr dažos gadījumos minētie līdzekļi ir nepilnīgi un rada pārpalikušu tirgus nepilnību, ko var koriģēt ar valsts atbalstu. Piemēram, kā tiek bieži apgalvots par fundamentāliem pētījumiem, var būt grūti liegt citiem iegūtu pieeju dažu darbību rezultātiem, kam līdz ar to varētu būt sabiedriska labuma raksturs. No otras puses, specifiskākas zināšanas, kas saistītas ar ražošanu, bieži vien var būt labi aizsargātas, piemēram, ar patentu palīdzību, ļaujot izgudrotājam saņemt lielāku atdevi no izgudrojuma,

- **nepilnīga un asimetriska informācija:** pētniecības, izstrādes un inovācijas darbībām ir raksturīga liela nenoteiktība. Noteiktos apstākļos nepilnīgas un asimetriskas informācijas dēļ privātie ieguldītāji var nelabprāt finansēt vērtīgus projektus; augsti kvalificēts personāls var nezināt par darba iespējām novatoriskos uzņēmumos. Tā rezultātā cilvēkresursu un finanšu resursu sadale var būt neadekvāta, un sabiedrībai vai tautsaimniecībai, iespējams, vērtīgi projekti var netikt īstenoti.

Dažos gadījumos nepilnīga un asimetriska informācija var arī kavēt pieeju finansējumam. Tomēr nepilnīga informācija un riska pastāvēšana nav automātisks pamatojums vajadzībai pēc valsts atbalsta. Projekti, kuriem ir mazāka privāto ieguldījumu atdeve un kuri netiek finansēti, visnotaļ var liecināt par tirgus efektivitāti. Turklāt risks ir ikvienas darbības daļa un pats par sevi nav tirgus nepilnība. Tomēr asimetriskas informācijas kontekstā risks var saasināt finansēšanas problēmas,

- **koordinācijas un sistēmas nepilnības:** uzņēmumu spēja veikt savstarpēju koordinēšanu vai mijiedarboties, lai veiktu pētniecību, izstrādi un inovāciju, var būt pasliktināta dažādu iemeslu dēļ, tostarp liela skaita sadarbības partneru savstarpējās koordinēšanas grūtību dēļ, ja dažiem no tiem ir atšķirīgas intereses, līgumu sagatavošanas problēmu dēļ, un sadarbības koordinēšanas grūtību dēļ, kas rodas tāpēc, ka, piemēram, notiek dalīšanās ar sensitīvu informāciju.

4.2.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

50. Lai gan dažas tirgus nepilnības var kavēt vispārējo pētniecības, izstrādes un inovācijas līmeni Savienībā, ne visus uzņēmumus un tautsaimniecības nozares tās skar vienādā mērā. Līdz ar to attiecībā uz paziņojamo individuālo atbalstu dalībvalstīm būtu jāsniedz adekvāta informācija par to, vai ar atbalstu tiks risināta vispārēja tirgus nepilnība attiecībā uz pētniecību, izstrādi un inovāciju Savienībā vai konkrēta tirgus nepilnība attiecībā uz, piemēram, noteiktu nozari vai darbības virzienu.

51. Atkarībā no tā, kādām specifiskām tirgus nepilnībām jāpievēršas, Komisija ņems vērā šādus elementus:

- **zināšanu tālāknodošana:** zināšanu izplatīšanas paredzētais līmenis; radīto zināšanu specifiskums; intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pieejamība; komplementaritātes pakāpe ar citiem produktiem un pakalpojumiem,
- **nepilnīga un asimetriska informācija:** riska pakāpe un pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību sarežģītība; ārēja finansējuma nepieciešamība; atbalsta saņēmēja raksturojums attiecībā uz pieeju ārējam finansējumam,

- **koordinācijas nepilnības:** uzņēmumu skaits, kuri sadarbojas; sadarbības intensitāte; sadarbības partneru interešu atšķirības; problēmas līgumu sagatavošanā; problēmas sadarbības koordinēšanā.

52. Savā analizē par iespējamu tirgus nepilnību Komisija jo īpaši ņems vērā visus pieejamos nozaru salīdzinājumus un citus pētījumus, kas attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina.

53. Paziņojot par ieguldījumu vai darbības atbalstu inovācijas kopām, dalībvalstīm ir jāsniedz informācija par inovācijas kopas plānoto vai paredzēto specializāciju, esošo reģionālo potenciālu un tādu inovācijas kopu pastāvēšanu ES, kurām ir līdzīgi mērķi.

54. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība (t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti, pamatojoties uz Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums tieši vai netieši nav dalībvalstu kontrolē), Komisija uzskatīs, ka ir konstatēta nepieciešamība pēc valsts iejaukšanās.

55. No otras puses, ja valsts atbalsts ir piešķirts projektiem vai darbībām, kuras attiecībā uz to tehnoloģisko saturu, riska līmeni un apmēru ir līdzīgas tām, kas jau īstēnotas Savienībā tirgus apstākļos, Komisija principā pieņems, ka tirgus nepilnības nepastāv, un pieprasīs papildu pierādījumus un pamatojumu vajadzībai pēc valsts iejaukšanās.

4.3. Atbalsta pasākuma piemērotība

4.3.1. Piemērotība, salīdzinot ar alternatīviem politikas instrumentiem

56. Valsts atbalsts nav vienīgais dalībvalstīm pieejamais politikas instruments pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību veicināšanai. Ir svarīgi atcerēties, ka var būt citi, vairāk piemēroti instrumenti, piemēram, ar pieprasījumu saistīti pasākumi, kas ietver regulējumu, publisko iepirkumu vai standartizāciju, kā arī publiskās pētniecības un izglītības finansējuma palielinājums un vispārēji fiskālie pasākumi. Politikas instrumenta piemērotība noteiktā situācijā parasti ir saistīta ar risināmās problēmas būtību. Piemēram, tirgus šķēršļu samazināšana var būt piemērotāka par valsts atbalstu, lai novērstu jaunienācēja grūtības izmantot savā labā pētniecības, izstrādes un inovācijas rezultātus. Lielāki ieguldījumi izglītībā var būt piemērotāki, lai risinātu kvalificēta personāla trūkuma problēmu, nekā valsts atbalsta piešķiršana.

57. Atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var atļaut kā izņēmumu valsts atbalsta vispārējam aizliegumam, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu kopīgu interešu mērķi. Līdz ar to, svarīgs elements šajā ziņā ir tas, vai un cik lielā mērā valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var uzskatīt par piemērotu instrumentu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību palielināšanai, ņemot vērā, ka citi instrumenti, kas rada mazākus izkropļojumus, varētu sasniegt tāds pašus rezultātus.

58. Komisija, veicot saderības analīzi, īpaši ņems vērā ierosinātā pasākuma ietekmes novērtējumu, ko veikusi attiecīgā dalībvalsts. Par piemērotu instrumentu ir uzskatāmi pasākumi, attiecībā uz kuriem dalībvalstis ir apsvērušas citus politikas risinājumus un attiecībā uz kuriem ir konstatētas un Komisijai iesniegtas selektīva instrumenta, piemēram, valsts atbalsta, izmantošanas priekšrocības.

59. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība (t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti, pamatojoties uz Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums tieši vai netieši nav dalībvalstu kontrolē), Komisija uzskatīs, ka ir konstatēta atbalsta pasākuma piemērotība.

4.3.2. Piemērotība, salīdzinot ar dažādiem atbalsta instrumentiem

60. Pētniecības, izstrādes un inovācijas valsts atbalstu var piešķirt dažādos veidos. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka atbalsts tiek piešķirts tādā veidā, kas radītu vismazākos konkurences un tirdzniecības izkropļojumus. Šajā saistībā, ja atbalsts tiek piešķirts veidos, kuri sniedz tiešas finanšu priekšrocības (piemēram, tiešas dotācijas, atbrīvojumi no nodokļiem vai citiem obligātiem maksājumiem vai to samazinājums, vai zemes, produktu vai pakalpojumu piedāvāšana par izdevīgām cenām), attiecīgajai dalībvalstij ir jāiekļauj citu risinājumu analīze un jāpaskaidro, kāpēc vai kādā veidā citi, iespējams, mazāk kropļojoši atbalsta veidi, piemēram, atmaksājami avansi, vai atbalsta veidi, kas balstīti uz parāda vai pašu kapitāla instrumentiem (piemēram, valsts garantijas, akciju daļu iegāde vai citas aizdevumu vai kapitāla iemaksas ar labvēlīgiem nosacījumiem), ir mazāk atbilstoši.

61. Atbalsta instrumenta izvēle būtu jāveic, ņemot vērā tirgus nepilnību, kuru ar šo instrumentu cenšas novērst. Piemēram, ja pamatā esošā tirgus nepilnība ir problemātiska piekļuve ārējā parāda finansējumam asimetriskas informācijas dēļ, dalībvalstīm parasti būtu jāizmanto atbalsts likviditātes atbalsta veidā, piemēram, kā aizdevums vai garantija, nevis dotācija. Ja uzņēmums ir jānodrošina arī ar konkrētu riska dalīšanas pakāpi, atmaksājamam avansam parasti vajadzētu būt vēlamajam atbalsta instrumentam. Konkrēti, ja atbalsts tiek piešķirts citā veidā, kas nav likviditātes atbalsts vai atmaksājams avanss par darbībām, kas ir tuvu tirgum, dalībvalstīm ir jāpamato tā instrumenta piemērotība, kurš izvēlēts, lai risinātu konkrēto tirgus nepilnību. Attiecībā uz shēmām, ar kurām īsteno darba programmu mērķus un prioritātes, principā tiek pieņemts, ka šajās programmās izvēlētais finansēšanas instruments ir piemērots instruments.

4.4. Stimulējošā ietekme

4.4.1. Vispārīgi nosacījumi

62. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu tikai tad, ja tam ir stimulējoša ietekme. Stimulējoša ietekme rodas, ja atbalsts maina uzņēmuma rīcību tā, ka tas iesaistās papildu darbībās, ko tas bez šāda atbalsta neveiktu vai veiktu ierobežotā vai atšķirīgā veidā. Tomēr atbalsts nedrīkst subsidēt izmaksas par darbību, kuras uzņēmumam rastos jebkurā gadījumā, un nedrīkst kompensēt saimnieciskās darbības parasto darbījumdarbības risku⁽¹⁾.

63. Komisija uzskata, ka atbalstam nav stimulējošas ietekmes uz saņēmēju, ja darbs pie attiecīgās pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības⁽²⁾ sācies, pirms saņēmējs iesniedza valsts iestādēm pieteikumu atbalsta saņemšanai⁽³⁾. Ja darbi sākas, pirms saņēmējs valsts iestādēm ir iesniedzis pieteikumu par atbalsta saņemšanu, projekts nebūs tiesīgs saņemt atbalstu.

64. Atbalsta pieteikumā ir jāietver vismaz pieteikuma iesniedzēja nosaukums un lielums, projekta apraksts, tostarp tā atrašanās vieta un uzsākšanas un pabeigšanas datumi, publiskā atbalsta summa, kas vajadzīga, lai projektu īstenotu, un attiecināmo izmaksu saraksts.

65. Balstoties uz dalībvalstu sniegtajiem novērtējuma pētījumiem⁽⁴⁾, Komisija var uzskatīt, ka pētniecības, izstrādes un inovācijas fiskālajiem pasākumiem, ja tie ir valsts atbalsts, ir stimulējoša ietekme, jo tie veicina lielus uzņēmumu tēriņus pētniecībai, izstrādei un inovācijai.

4.4.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

66. Attiecībā uz paziņojumu individuālo atbalstu dalībvalstīm ir jāpierāda Komisijai, ka atbalstam ir stimulējoša ietekme, un tādēļ ir jāsniedz skaidri pierādījumi, ka atbalstam ir pozitīva ietekme uz uzņēmuma lēmumu veikt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, kuras citādi netiktu veiktas. Lai Komisija varētu veikt vispusīgu novērtējumu par minēto atbalsta pasākumu, attiecīgajai dalībvalstij ir jāsniedz ne tikai informācija par atbalstāmo projektu, bet arī, ciktāl iespējams, vispusīgu aprakstu par to, kas būtu noticis vai uz ko potenciāli varēja cerēt, ka notiks, bez atbalsta, t. i., hipotētisko scenāriju. Hipotētiskais scenārijs, kas nozīmē alternatīva projekta neesību vai skaidri definētu un pietiekami paredzamu alternatīvu projektu, ko saņēmējs apsver savā iekšējā lēmumu pieņemšanas procesā, un tas var būt saistīts ar alternatīvu projektu, ko pilnībā vai daļēji īsteno ārpus Savienības.

67. Savā analizē Komisija ņems vērā šādus elementus:

— **plānoto izmaiņu noteikšana:** ir sīki jānorāda rīcības izmaiņas, kuras tiek sagaidītas valsts atbalsta rezultātā, t. i., vai tiks uzsākts jauns projekts, vai projekta apjoms, mērogs vai temps tiks uzlabots,

⁽¹⁾ Apvienotās lietas C-630/11 P līdz C-633/11 P HGA un citi/Komisija (vēl nav publicēts).

⁽²⁾ Ja pieteikums atbalsta saņemšanai ir paredzēts pētniecības un izstrādes projektam, tas neizslēdz iespēju, ka potenciālais saņēmējs jau ir veicis priekšizpēti, uz kuru neattiecas atbalsta pieprasījums.

⁽³⁾ Ja atbalsts tiek piešķirts projektiem vai darbībām, ko veic secīgos posmos, uz kuriem var attiekties atsevišķas atbalsta piešķiršanas procedūras, tas nozīmē, ka darbus nedrīkst uzsākt pirms pirmā atbalsta pieprasījuma. Gadījumā, ja atbalsts piešķirts saskaņā ar automatisku fiskālā atbalsta shēmu, šādai shēmai jābūt pieņemtai un jāstājas spēkā pirms jebkādu darbu uzsākšanas pie atbalstāmā projekta vai darbības.

⁽⁴⁾ Pat ja tas var nebūt iespējams *ex ante* attiecībā uz jaunieviestu pasākumu, dalībvalstīm būs jāsniedz novērtējuma pētījumi par savu fiskālā atbalsta shēmu stimulējošo ietekmi (tā, ka *ex post* novērtējumu plānotajai vai iecerētajai metodikai parasti vajadzētu būt daļai no šādu pasākumu plāna). Ja nav nekādu novērtējuma pētījumu, var pieņemt, ka fiskālo atbalsta pasākumu shēmu stimulējošā ietekme attiecas tikai uz inkrementāliem pasākumiem.

- **hipotētiskā analīze:** rīcības izmaiņas jānosaka, salīdzinot to, kādi būtu paredzētie rezultāti un plānotās darbības līmenis ar atbalstu un bez tā. Starpība starp šiem diviem scenārijiem norāda uz atbalsta pasākuma ietekmi un tā stimulējošo ietekmi,
- **rentabilitātes pakāpe:** ja pats projekts privātam uzņēmumam nebūtu rentabls, lai to īstenotu, bet tas dotu nozīmīgu labumu sabiedrībai, visdrīzāk atbalstam piemīt stimulējoša ietekme,
- **ieguldījumu summa un naudas plūsmas laikā:** lieli uzsākšanas ieguldījumi, zems apgūstamo naudas plūsmu līmenis un ievērojama to naudas plūsmu sadalīšana, kas radīsies tālā nākotnē vai ļoti neskaidrā veidā, tiks uzskatīti par pozitīviem elementiem stimulējošās ietekmes novērtējumā,
- **iesaistītā riska līmenis:** riska novērtējumā jo īpaši ņems vērā ieguldījuma neatgriezeniskumu, komerciālās neizdošanās varbūtību, risku, ka projekts varētu izrādīties mazāk produktīvs, nekā tika gaidīts, risku, ka darbs ar projektu varētu kaitēt citām atbalsta saņēmēja darbībām, un risku, ka projekta izmaksas kaitētu tā saimnieciskajai dzīvotspējai.

68. Dalībvalstis īpaši tiek aicinātas paļauties uz padomes dokumentiem, riska novērtējumiem, finanšu pārskatiem, iekšējiem darbūdarbības plāniem, ekspertu atzinumiem un citiem pētījumiem, kas attiecas uz novērtējamo projektu. Dokumenti, kuros ir informācija par pieprasījuma prognozēm, izmaksu prognozēm, finanšu prognozēm, kā arī dokumenti, kuri ir iesniegti ieguldījumu komitejai un kuros ir sīki izklāstīti dažādi ieguldījumu scenāriji, vai dokumenti, kuri ir iesniegti finanšu iestādēm, varētu palīdzēt dalībvalstīm pierādīt stimulējošo ietekmi.

69. Lai nodrošinātu, ka stimulējošo ietekmi nosaka objektīvi, Komisija savā novērtējumā var salīdzināt konkrēta uzņēmuma datus ar datiem par rūpniecības nozari, kurā atbalsta saņēmējs darbojas. Proti, dalībvalstīm, ja iespējams, būtu jānorāda konkrētas rūpniecības nozares dati, kas apliecina, ka saņēmēja hipotētiskais scenārijs, tā nepieciešamais rentabilitātes līmenis un paredzamās naudas plūsmas ir pamatoti.

70. Šajā kontekstā rentabilitātes līmeni var novērtēt, izmantojot metodiku, kuru uzskatāmi izmantojis saņēmējs uzņēmums vai kuras izmantošana ir standartprakse konkrētajā rūpniecības nozarē, un kas var ietvert metodes, lai novērtētu projekta neto pašreizējo vērtību (NPV) ⁽¹⁾, iekšējās peļņas normu (IRR) ⁽²⁾ vai ieguldītā kapitāla vidējo atdevi (ROCE).

71. Ja atbalsts nemaina saņēmēja rīcību, stimulējot papildu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, tam nav pozitīvas ietekmes attiecībā uz pētniecības, izstrādes un inovācijas veicināšanu Savienībā. Līdz ar to atbalsts netiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu gadījumos, ja šķītīs, ka tās pašas darbības varētu un tiktu veiktas pat bez atbalsta.

4.5. Atbalsta samērīgums

4.5.1. Vispārīgi nosacījumi

72. Lai pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu varētu uzskatīt par samērīgu, tā apjoms ir jāierobežo līdz minimumam, kas vajadzīgs, lai veiktu atbalstāmo darbību.

⁽¹⁾ Projekta neto pašreizējā vērtība ir starpība starp pozitīvajām un negatīvajām naudas plūsmām visā ieguldījuma darbības laikā, kas diskontēta līdz to pašreizējai vērtībai (izmantojot kapitāla izmaksas).

⁽²⁾ Iekšējās peļņas norma (IRR) nav balstīta uz grāmatvedības peļņu konkrētajā gadā, bet tajā ir ņemtas vērā nākotnes naudas plūsmas, ko ieguldītājs cer saņemt visā ieguldījuma darbības laikā. To definē kā diskonta likmi, kurai naudas plūsmas NPV ir vienāda ar nulli.

4.5.1.1. Atbalsta maksimālā intensitāte

73. Lai nodrošinātu, ka atbalsta līmenis ir samērīgs attiecībā uz tirgus nepilnībām, kuras ar to plānots risināt, atbalsts jānosaka saistībā ar iepriekš noteiktu attiecināmo izmaksu kopumu un jāattiecinā tikai uz noteiktu šo attiecināmo izmaksu proporciju (atbalsta intensitāte). Atbalsta intensitāte jānosaka katram atbalsta saņēmējam, tostarp sadarbības projektā.

74. Lai nodrošinātu paredzamību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus, Komisija pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstam piemēro atbalsta maksimālo intensitāti, ko nosaka, balstoties uz trim kritērijiem: i) atbalsta pietuvinātība tirgum, kā aizstājējs tā paredzamajai negatīvajai ietekmei un nepieciešamībai pēc tā, ņemot vērā iespējamās augstākus ieņēmumus, ko var sagaidīt no atbalstītajām darbībām; ii) saņēmēja apmērs kā aizstājējs daudz lielākām grūtībām, ar kurām parasti saskaras mazāki uzņēmumi, lai finansētu riskantu projektu; un iii) tirgus nepilnības spēcīgums, piemēram, paredzamā ārējā ietekme zināšanu izplatīšanas ziņā. Līdz ar to atbalsta intensitātei parasti vajadzētu būt zemākai darbībām, kas saistītas ar izstrādi un inovāciju, salīdzinājumā ar pētniecības darbībām.

75. Attiecināmās izmaksas par katru atbalsta pasākumu, uz kuru attiecas šīs nostādnes, ir izklāstītas I pielikumā. Ja pētniecības un izstrādes projekts sastāv no dažādiem uzdevumiem, katram atbilstīgajam uzdevumam ir jāietilpst fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu vai eksperimentālās izstrādes kategorijā ⁽¹⁾. Klasificējot dažādas darbības saskaņā ar atbilstīgo kategoriju, Komisija atsauksies uz savu praksi, kā arī uz konkrētiem piemēriem un skaidrojumiem, kas sniegti ESAO Fraskati rokasgrāmatā ⁽²⁾.

76. Atbalsta maksimālā intensitāte, ko parasti piemēro visiem atbilstīgajiem pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumiem, ir izklāstīta II pielikumā ⁽³⁾.

77. Valsts atbalsta gadījumā tādām projektam, ko kopīgi veic pētniecības organizācijas un uzņēmumi, tiešā publiskā atbalsta un pētniecības organizāciju iemaksu (ja tās ir atbalsts) kombinācija vienam un tam pašam projektam nedrīkst pārsniegt piemērojamo atbalsta intensitāti katram saņēmējam uzņēmumam.

4.5.1.2. Atmaksājamie avansi

78. Ja dalībvalsts piešķir atmaksājamu avansu, kas uzskatāms par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, piemēro šajā iedaļā paredzētos noteikumus.

79. Ja dalībvalsts var pierādīt, balstoties uz derīgu metodiku, kuras pamatā ir pietiekami pārbaudāmi dati, ka ir iespējams aprēķināt atmaksājama avansa bruto dotācijas ekvivalentu, tā var paziņot Komisijai par atbalsta shēmu un ar to saistīto metodiku. Ja komisija pieņem šo metodiku un uzskata, ka shēma ir saderīga, tad atbalstu var piešķirt, balstoties uz atmaksājamā avansa bruto dotācijas ekvivalentu, līdz II pielikumā noteiktajai atbalsta intensitātei.

80. Visos pārējos gadījumos atmaksājamo avansu izsaka procentuālā izteiksmē no attiecināmajām izmaksām, un tas var pārsniegt piemērojamo maksimālo atbalsta intensitāti par 10 procentu punktiem, ja ir ievēroti turpmāk minētie nosacījumi:

a) sekmīga iznākuma gadījumā pasākumam jāparedz, ka avansu jāatmaksā ar tādu procentu likmi, kas nav mazāka par diskonta likmi, kura izriet no tā, ka tiek piemērots Komisijas paziņojums par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Šī kvalificēšana nav noteikti jāveic hronoloģiskā kārtībā, secīgi laikā virzoties no fundamentālajiem pētījumiem līdz tirgum tuvākām darbībām. Līdz ar to nekas neliegs Komisijai klasificēt uzdevumu, kas veikts projekta vēlākā posmā, kā rūpniecisku pētījumu, kaut arī tā ir konstatējusi, ka darbība, kas veikta projekta agrākā posmā, ir eksperimentālā izstrāde vai tā vispār nav pētniecība.

⁽²⁾ "The Measurement of Scientific and Technological Activities, Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, Frascati Manual", ESAO, 2002. gads, ar grozījumiem vai aizstātu tekstu. Praktisku apsvērumu dēļ, ja vien netiek parādīts, ka individuālos gadījumos būtu jāizmanto atšķirīga skala, dažādās pētniecības un izstrādes kategorijas var uzskatīt arī par atbilstīgām tehnoloģiju gatavības līmeņiem – 1. līmenis (fundamentālie pētījumi), 2.–4. līmenis (rūpnieciskie pētījumi) un 5.–8. līmenis (eksperimentālā izstrāde); skatīt Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, "Eiropas stratēģija par svarīgām pamattehnoloģijām – tilts uz izaugsmi un nodarbinātību", COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁽³⁾ Neskarot īpašos noteikumus, kas piemērojami atbalstam pētniecībai un izstrādei lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, kā paredzēts grupu atbrīvojuma regulā.

⁽⁴⁾ Komisijas paziņojums par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu (OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.).

- b) ja panākumi pārsniedz iznākumu, kas definēts kā sekmīgs, attiecīgajai dalībvalstij būtu jāpieprasa maksājumi, kas pārsniedz avansa summas atmaksu, ieskaitot procentus saskaņā ar piemērojamo diskonta likmi;
- c) gadījumā, ja projekts neizdodas, avanss nav jāatmaksā pilnībā. Daļēju panākumu gadījumā atmaksājama summa vajadzētu būt samērīgai ar gūto panākumu pakāpi.

81. Lai Komisija varētu novērtēt pasākumu, tajā jāietver sīki izklāstīti atmaksāšanas noteikumi panākumu gadījumā, kuri skaidri definē, kas tiks uzskatīts par sekmīgu iznākumu, balstoties uz saprātīgu un piesardzīgu hipotēzi.

4.5.1.3. Fiskālie pasākumi

82. Ciktāl tas ir valsts atbalsts, fiskālā pasākuma atbalsta intensitāti var aprēķināt vai nu individuāliem projektiem, vai – uzņēmuma līmenī – kā attiecību starp kopējiem nodokļu atvieglojumiem un visu pētniecības, izstrādes un inovācijas attiecināmo izmaksu summu, kas radušās laikposmā, kurš nepārsniedz trīs finanšu gadus pēc kārtas. Pēdējā gadījumā fiskālo pasākumu var piemērot, nenoskaidrojot visas atbilstīgās darbības, bet tas nedrīkst pārsniegt piemērojamo atbalsta intensitāti eksperimentālajai izstrādei⁽¹⁾.

4.5.1.4. Atbalsta kumulācija

83. Atbalstu var piešķirt vienlaikus saskaņā ar vairākām atbalsta shēmām vai kumulēti ar *ad hoc* atbalstu ar nosacījumu, ka kopējais valsts atbalsta apjoms darbībai vai projektam nepārsniedz atbalsta maksimālos apjomus, kas paredzēti šajās nostādnēs. Kā minēts 9. punktā, Savienības finansējums, ko centralizēti pārvalda Savienības iestādes, aģentūras, kopuzņēmumi vai citas struktūras un kas nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē, nav uzskatāms par valsts atbalstu un nebūtu jāņem vērā. Ja šāds Savienības finansējums tiek kombinēts ar valsts atbalstu, publiskā finansējuma, kas piešķirts saistībā ar tām pašām attiecināmajām izmaksām, kopsumma tomēr nedrīkst pārsniegt vislabvēlīgāko maksimālo finansējuma likmi, kas noteikta piemērojamās Savienības tiesību noteikumos.

84. Ja izdevumi, kas var pretendēt uz pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu, var arī potenciāli pretendēt kopumā vai daļēji uz citiem mērķiem paredzētu atbalstu, dublējošajai daļai tiks piemērots vislabvēlīgākais maksimālais apjoms saskaņā ar kādu no attiecīgajiem noteikumiem.

85. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu nedrīkst summēt ar *de minimis* atbalstu attiecībā uz vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām, ja tā rezultātā atbalsta intensitāte pārsniegtu šajās nostādnēs paredzēto atbalsta intensitāti.

4.5.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

86. Attiecībā uz paziņojamu individuālu atbalstu ar iepriekš noteiktu maksimālo atbalsta intensitāšu kopuma ievērošanu vien nepietiek, lai nodrošinātu proporcionalitāti.

87. Parasti, lai noteiktu, vai atbalsts ir proporcionāls, Komisija pārbaudīs, ka tā apjoms nepārsniedz minimumu, kas nepieciešams, lai atbalstāmais projekts būtu pietiekami rentabls, piemēram, ļaujot sasniegt IRR, kas atbilst nozares vai uzņēmuma īpašajam kritērijam vai minimālās rentabilitātes likmei. Šim nolūkam var izmantot parastās peļņas normas, ko saņēmējs uzņēmums pieprasa citos pētniecības, izstrādes un inovācijas projektos, kapitāla izmaksas uzņēmumam kopumā vai atdevi, kas parasti vērojama attiecīgajā nozarē. Visas attiecīgās paredzamās izmaksas un ieguvumi ir jāņem vērā visā projekta darbības laikā, tostarp izmaksas un ieņēmumi, kas izriet no pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultātiem.

88. Ja ir parādīts, piemēram, ar uzņēmuma iekšējo dokumentu palīdzību, ka atbalsta saņēmējam ir nepārprotama izvēle starp atbalstīta projekta īstenošanu vai alternatīva projekta īstenošanu bez atbalsta, atbalsts tiks uzskatīts par ierobežotu līdz minimumam tikai tad, ja tā summa nepārsniedz neto papildizmaksas saistībā ar attiecīgo darbību īstenošanu salīdzinājumā ar hipotētisko projektu, kas tiktu īstenots atbalsta neesības gadījumā. Lai noteiktu neto papildizmaksas, Komisija salīdzinās paredzamās neto pašreizējās vērtības ieguldījumam atbalstāmajā projektā un hipotētisko projektu, ņemot vērā iespējamību, ka tiek īstenoti atšķirīgi darbības scenāriji⁽²⁾.

⁽¹⁾ Pretēji, ja fiskālajā atbalsta pasākumā ir nošķirtas dažādas pētniecības un izstrādes kategorijas, attiecīgās atbalsta intensitātes nedrīkst pārsniegt.

⁽²⁾ Konkrētajā gadījumā, kad atbalsts tikai ļauj palielināt projekta īstenošanas tempu, salīdzinājumam vajadzētu galvenokārt atspoguļot atšķirīgos grafikus saistībā ar naudas plūsmām un aizkavētu ienākšanu tirgū.

89. Ja atbalsts tiek piešķirts pētniecības un izstrādes projektiem vai pētniecības infrastruktūras būvniecībai vai modernizācijai un Komisija var noteikt, pamatojoties uz 87. vai 88. punktā paredzēto metodiku, ka atbalsts ir stingri ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam, var pieļaut augstākas maksimālās atbalsta intensitātes nekā tās, kas noteiktas II pielikumā, nepārsniedzot līmeņus, kas norādīti turpmākajā tabulā.

	Mazs uzņēmums	Vidējs uzņēmums	Liels uzņēmums
Atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem			
Fundamentālie pētījumi	100 %	100 %	100 %
Lietišķie pētījumi	80 %	70 %	60 %
— ja notiek efektīva sadarbība starp uzņēmumiem (lieliem uzņēmumiem pāri robežām vai ar vismaz vienu MVU) vai starp uzņēmumu un pētniecības organizāciju, vai	90 %	80 %	70 %
— ja tiek plaši izplatīti rezultāti.			
Atbalsts pētniecības infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai	60 %	60 %	60 %

90. Lai pierādītu, ka atbalsts ir ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam, dalībvalstīm ir jāpaskaidro, kā atbalsta summa ir noteikta. Dokumentāciju un aprēķinus, kas izmantoti stimulējošās ietekmes analīzē, var izmantot arī tam, lai novērtētu, vai atbalsts ir samērīgs. Ciktāl konstatēta nepieciešamība pēc atbalsta ir saistīta galvenokārt ar grūtībām piesaistīt parāda finansējumu no tirgus, nevis ar rentabilitātes trūkumu, īpaši piemērots veids, kā nodrošināt, lai atbalsts būtu pēc iespējas minimāls, var būt atbalsta sniegšana aizdevuma, garantijas vai atmaksājama avansa veidā, nevis neatmaksājamā – piemēram, dotācijas – veidā.

91. Ja kādā dalībvalstī ir vairāki potenciālie pretendenti atbalstāmās darbības veikšanai, proporcionalitātes prasība drīzāk varētu tikt ievērota tad, ja atbalsts ir piešķirts, balstoties uz pārskatāmiem, objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem.

92. Lai varētu pievērsties faktisku vai potenciālu, tiešu vai netiešu starptautiskās tirdzniecības izkropļojumu novēršanai, var atļaut lielāku intensitāti par šajās nostādnēs parasti pieļauto, ja konkurenti, kas atrodas ārpus Savienības, tieši vai netieši ir saņēmuši pēdējo trīs gadu laikā vai gatavojas saņemt līdzvērtīgas intensitātes atbalstu līdzīgiem projektiem. Tomēr, ja starptautiskās tirdzniecības izkropļojumi varētu rasties pēc vairāk nekā trīs gadiem, ņemot vērā attiecīgās nozares īpašo raksturu, atsaucies periodu var attiecīgi pagarināt. Ja iespējams, attiecīgā dalībvalsts sniegs Komisijai pietiekošu informāciju, lai tā varētu izvērtēt situāciju, jo īpaši nepieciešamību ņemt vērā konkurences priekšrocības, kādas ir konkurentam no trešās valsts. Ja Komisijai nav pierādījumu par piešķirto vai ierosināto atbalstu, tā savu lēmumu var balstīt arī uz netiešiem pierādījumiem.

93. Vācot pierādījumus, Komisija var izmantot savas izmeklēšanas pilnvaras⁽¹⁾.

4.6. Izvairšanās no nepamatotas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību

4.6.1. Vispārīgi apsvērumi

94. Lai pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts būtu saderīgs ar iekšējo tirgu, atbalsta pasākumu negatīvajai ietekmei, kas izpaužas kā konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, jābūt ierobežotai un tā jākompensē ar pozitīvo ietekmi, kas izpaužas kā ieguldījums kopīgu interešu mērķa sasniegšanā.

95. Komisija konstatē divus galvenos iespējamās konkurences un tirdzniecības kropļojumus starp dalībvalstīm, ko rada pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts, proti, produktu tirgus kropļojumus un atrašanās vietas ietekmi. Abi veidi var novest pie piešķiršanas nepilnībām, graužot iekšējā tirgus ekonomiskos rādītājus, un sadales problēmām, jo atbalsts ietekmē saimnieciskās darbības sadalījumu pa reģioniem.

⁽¹⁾ Skatīt Padomes Regulas (ES) Nr. 734/2013 1. panta 3. punktu (OV L 204, 31.7.2013., 15. lpp.).

96. Attiecībā uz produktu tirgus izkropļojumiem valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var ietekmēt konkurenci inovācijas procesos un produktu tirgos, kuros izmanto pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultātus.

4.6.1.1. Ietekme uz produktu tirgiem

97. Valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var traucēt konkurenci inovācijas procesos un produktu tirgos trīs dažādos veidos, proti, kropļojot konkurenci attiecībā uz ienākšanu tirgū un aiziešanu no tā, kropļojot dinamiskos ieguldījumu stimulus un radot vai uzturot tirgus varu.

i) Konkurences procesu kroplošana attiecībā uz ienākšanu tirgū un aiziešanu no tā

98. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts var liegt tirgus mehānismam atbalstīt visefektīvākos ražotājus un izdarīt spiedienu uz visneefektīvākajiem ražotājiem, lai tie uzlabotu, pārstrukturētu savu darbību vai aizietu no tirgus. Tas varētu radīt situāciju, kurā piešķirtā atbalsta dēļ konkurenti, kuri citkārt varētu palikt tirgū, tiek izspiesti no tirgus vai nekad pat neienāk tirgū. Līdzīgi, valsts atbalsts var liegt neefektīviem uzņēmumiem pamest tirgu vai pat pamudināt tos ienākt tirgū un iegūt tirgus daļas no citkārt daudz efektīvākiem konkurentiem. Ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts nav pareizi mērķorientēts, tas līdz ar to var atbalstīt neefektīvus uzņēmumus, un tā rezultātā var izveidoties tādas tirgus struktūras, kurās daudzu tirgus dalībnieku darbības efektivitātes līmenis ir ļoti zems. Ilgtermiņā ieviešanās konkurences procesos attiecībā uz ienākšanu tirgū un aiziešanu no tā var apslāpēt inovāciju un palēnināt produktivitātes uzlabojumus visā rūpniecībā.

ii) Dinamisku stimulu izkroplošana

99. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts var izkropļot atbalsta saņēmēja konkurentu dinamiskos stimulus veikt ieguldījumus. Kad kāds uzņēmums saņem atbalstu, šā uzņēmuma pētniecības, izstrādes un inovācijas sekmīgu darbību iespējamība kopumā pieaug, radot nākotnē lielāku klātbūtni attiecīgā produkta tirgū(-os). Minētās palielinātās klātbūtnes rezultātā var izveidoties situācija, ka konkurenti samazina savu sākotnējo ieguldījumu plānu apjomu (izspiešana no jomas).

100. Turklāt atbalsts var padarīt iespējamus saņēmējus bezrūpīgus vai mudināt tos vairāk riskēt. Ilgtermiņā ietekme uz nozares vispārējo darbību šajā gadījumā visticamāk būtu negatīva. Līdz ar to, ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts nav pareizi mērķorientēts, tas var atbalstīt neefektīvus uzņēmumus, un tā rezultātā var izveidoties tādas tirgus struktūras, kurās daudzu tirgus dalībnieku darbības efektivitātes līmenis ir ļoti zems.

iii) Tirgus varas radīšana vai uzturēšana

101. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstam var arī būt izkropļojoša ietekme attiecībā uz to, ka pieaug vai saglabājas tirgus varas līmenis produktu tirgū. Tirgus vara ir spēja ievērojamā laika posmā ietekmēt tirgus cenas, produkciju, produktu un pakalpojumu sortimentu vai kvalitāti vai citus konkurences rādītājus, kas nenāk par labu patērētājiem. Pat tad, ja atbalsts tieši nenostiprina tirgus varu, tas šādu efektu var radīt netieši, atturot esošos konkurentus no paplašināšanās vai veicinot to aiziešanu no tirgus, vai atturot jaunu konkurentu ienākšanu tirgū.

4.6.1.2. Ietekme uz tirdzniecību un atrašanās vietas izvēli

102. Valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var arī radīt konkurences izkropļojumus, ja tas ietekmē atrašanās vietas izvēli. Šie izkropļojumi var rasties dažādās dalībvalstīs, ja uzņēmumi konkurē pāri robežām vai apsver citas atrašanās vietas. Atbalsts, kas vērsts uz darbības pārcelšanu uz citu iekšējā tirgus reģionu, iespējams, tieši neradīs izkropļojumu produktu tirgū, taču izraisīs darbību vai ieguldījumu pārvietošanu no viena reģiona uz citu.

4.6.1.3. Acīmredzama negatīva ietekme

103. Principā atbalsta pasākums un konteksts, kādā tas tiek piemērots, ir jāanalizē, lai noteiktu, cik lielā mērā to var uzskatīt par konkurenci kropļojošu. Tomēr var tikt apzinātas konkrētas situācijas, kurās negatīvā ietekme acīmredzami pārsniedz jebkādu pozitīvo ietekmi, un tas nozīmē, ka atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

104. Konkrēti, saskaņā ar vispārējiem Līguma principiem valsts atbalstu nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja atbalsta pasākums ir tiktāl diskriminējošs, ka to neattaisno tā valsts atbalsta īpašības. Kā paskaidrots 3. sadaļā, Komisija līdz ar to neļaus veikt nevienu pasākumu, ja šāds pasākums vai tam piesaistītie nosacījumi nozīmē Savienības tiesību aktu nedalāmu pārkāpumu. Tas jo īpaši attiecas uz atbalsta pasākumiem, kuros atbalsta piešķiršana ir atkarīga no pienākuma saņēmējam uzturēt savu galveno biroju attiecīgajā dalībvalstī (vai galvenokārt darboties minētajā dalībvalstī) vai izmantot valsts produktus vai pakalpojumus, kā arī uz atbalsta pasākumiem, kuri ierobežo saņēmēja iespējas izmantot pētniecības, izstrādes un inovācijas rezultātus citās dalībvalstīs.

105. Līdzīgi, tāds atbalsts, kas tikai izraisa pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību atrašanās vietas maiņu iekšējā tirgū, nemainot projekta būtību, apmēru vai darbības jomu, netiks uzskatīts par saderīgu.

4.6.2. Atbalsta shēmas

106. Lai atbalsta shēmas būtu saderīgas ar iekšējo tirgu, paziņojamās atbalsta shēmas nedrīkst izraisīt ievērojamus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus. Proti, pat tad, ja izkropļojumus var uzskatīt par ierobežotiem individuālā līmenī (ja atbalsts ir vajadzīgs un samērīgs, lai sasniegtu kopīgo mērķi), kumulatīvi atbalsta shēmas joprojām var radīt lielus izkropļojumus. Šādi izkropļojumi var rasties, piemēram, tāda atbalsta dēļ, kas negatīvi ietekmē konkurentu dinamiskos stimulus ieviest jauninājumus. Ja shēma ir vērsta uz konkrētām nozarēm, šāda veida izkropļojumu risks ir vēl izteiktāks.

107. Neskarot 122. punktu, dalībvalstīm tādējādi ir jāpierāda, ka jebkāda negatīva ietekme tiks ierobežota līdz minimumam, ņemot vērā, piemēram, attiecīgo projektu apjomu, atbalsta individuālos un kumulatīvos apjomus, paredzamo saņēmēju skaitu, kā arī mērķa nozaru raksturojumu. Lai Komisija varētu izvērtēt paziņojamo atbalsta shēmu iespējamo negatīvo ietekmi, dalībvalstis var iesniegt jebkādas ietekmes novērtējumus, kā arī *ex post* novērtējumus, kas veikti līdzīgām iepriekšējām shēmām.

4.6.3. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

4.6.3.1. Produktu tirgu kropļojumi

108. Attiecībā uz paziņojamu individuālu atbalstu, lai Komisija varētu noteikt un izvērtēt iespējamus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus, dalībvalstīm būtu jāsniedz informācija par i) attiecīgajiem produktu tirgiem, t. i., tirgiem, kuros ietekmē izmaiņas atbalsta saņēmēja rīcībā, un ii) skartajiem konkurentiem un klientiem vai patērētājiem.

109. Izvērtējot atbalsta pasākumu negatīvo ietekmi, Komisija savā konkurences izkropļojumu analizē koncentrēs uzmanību uz pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta prognozējamo ietekmi uz konkurenci starp uzņēmumiem attiecīgajos produktu tirgos. Komisija piešķirs lielāku nozīmi konkurences un tirdzniecības apdraudējumiem, kas rodas tuvākajā nākotnē un kuru varbūtība ir īpaši liela.

110. Ciktāl konkrēta novatoriska darbība tiks saistīta ar vairākiem nākotnes produktu tirgiem, valsts atbalsta ietekme tiks aplūkota saistībā ar attiecīgo tirgu kopumu. Dažos gadījumos pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultāti, piemēram, intelektuālā īpašuma tiesību veidā, paši tiek tirgoti tehnoloģiju tirgos, piemēram, licencējot vai tirgojot patentus. Šādos gadījumos Komisija var arī apsvērt atbalsta ietekmi uz konkurenci tehnoloģiju tirgos.

111. Komisija izmantos dažādus kritērijus, lai izvērtētu iespējamus konkurences izkropļojumus, proti, kropļojotus dinamiskos stimulus, tirgus varas radīšanu vai uzturēšanu un neefektīvu tirgus struktūru saglabāšanu.

i) Kropļojoši dinamiskie stimuli

112. Analizējot dinamisko stimulu iespējamus izkropļojumus, Komisija apsvērs šādus elementus:

— *tirgus izaugsme*: jo lielāka tirgus izaugsme tiek prognozēta nākotnē, jo mazāk iespējams, ka atbalsts negatīvi ietekmēs konkurentu stimulus, ņemot vērā, ka saglabājas pietiekami daudz iespēju izveidot rentablu darījumu darbību,

- *atbalsta apjoms*: tādi atbalsta pasākumi, kuros iesaistītas ievērojamas atbalsta summas, vairāk var izraisīt ievērojamu izspiešanu no jomas. Atbalsta summas nozīmīgums tiks mērīts, galvenokārt atsaucoties uz summu, ko iztērējuši galvenie tirgus dalībnieki par līdzīga veida projektiem,
- *saistība ar tirgu / atbalsta kategorija*: jo vairāk kāds atbalsta pasākums ir vērsts uz darbībām, kas ir tuvas tirgum, jo drīzāk tas varētu izraisīt ievērojamu izspiešanu no jomas,
- *atklāta pretendentu atlase*: Komisijas vērtējums būs pozitīvāks, ja atbalstu piešķir pēc pārredzamiem, objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem,
- *izstāšanās šķēršļi*: konkurenti visticamāk saglabās vai pat palielinās savus ieguldījumu plānus tad, ja inovācijas procesam būs augsti izstāšanās šķēršļi. Tas var notikt tad, ja daudzi konkurentu agrākie ieguldījumi tiek ieslēgti kādā noteiktā pētniecības, izstrādes un inovācijas trajektorijā,
- *stimuls konkurēt turpmākajā tirgū*: atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var izraisīt tādu situāciju, kurā atbalsta saņēmēja konkurenti atsakās konkurēt nākotnes tirgū, kurā “uzvarētājs iegūst visu”, jo atbalsta sniegtās priekšrocības tehnoloģiskā progresa līmeņa, apjomradīto ietaupījumu, tīklu ietekmes vai laika ziņā samazina viņu iespēju potenciāli sekmīgi ienākt šajā nākotnes tirgū,
- *produktu diferencēšana un konkurences intensitāte*: konkurenti var tikt mazāk skarti tad, ja produktu inovācija attiecas uz diferencētu produktu izstrādāšanu, kas saistīti, piemēram, ar atšķirīgiem zīmoliem, standartiem, tehnoloģijām vai patērētāju grupām. Tāda pati situācija rodas, ja tirgū ir daudz efektīvu konkurentu.

ii) Tirgus varas radīšana vai uzturēšana

113. Komisijas bažas saistītas galvenokārt ar tiem pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumiem, kas dod iespēju atbalsta saņēmējam nostiprināt tirgus varu jau pastāvošajos produktu tirgos vai pārvietot to uz nākotnes produktu tirgiem. Līdz ar to ir maz ticams, ka Komisija konstatēs konkurences problēmas saistībā ar tirgus varu gadījumos, kad atbalsta saņēmēja tirgus daļa ir mazāka par 25 %, un tirgos, kur tirgus koncentrācija, kā rāda *Herfindahl-Hirschman Index (HHI)*, ir mazāka par 2 000.

114. Veicot tirgus varas analīzi, Komisija veltīs uzmanību šādiem elementiem:

- *atbalsta saņēmēja tirgus vara un tirgus struktūra*: ja atbalsta saņēmējs kādā produktu tirgū jau ieņem dominējošu stāvokli, atbalsta pasākums varētu šo pārsvaru pastiprināt, vēl vairāk vājinot to konkurences spiedienu, ar ko konkurenti var ietekmēt saņēmēju uzņēmumu. Līdzīgā veidā valsts atbalsta pasākumiem var būt nozīmīga ietekme oligopolos tirgos, kuros darbojas tikai daži tirgus dalībnieki,
- *iestāšanās šķēršļu pakāpe*: pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā var būt ievērojami iestāšanās šķēršļi attiecībā uz jaunienācējiem. Šie šķēršļi ietver juridiskos iestāšanās šķēršļus (jo īpaši attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām), apjomradītus un diversifikācijas radītus ietaupījumus, pieejas šķēršļus tīkliem un infrastruktūrai, kā arī citus stratēģiskus šķēršļus ienākšanai vai paplašināšanai,
- *pirceja vara*: uzņēmuma tirgus varu var ierobežot arī pircēju stāvoklis tirgū. Spēcīgu pircēju klātbūtne var palīdzēt pretdarboties spēcīga stāvokļa veidošanai tirgū, ja ir iespējams, ka pircēji centīsies tirgū saglabāt pietiekošu konkurenci,
- *atlases procedūra*: Komisijas bažas var izraisīt tādi atbalsta pasākumi, kas ļauj uzņēmumiem, kuriem ir spēcīgs stāvoklis tirgū, ietekmēt atlases procedūru, piemēram, ar to, ka tiem ir tiesības ieteikt uzņēmumus atlases procedūrā vai tie nepamatoti ietekmē pētījumu virzienu tādā veidā, kas nostāda neizdevīgā situācijā alternatīvu virzienu.

iii) Neefektīvu tirgus struktūru saglabāšana

115. Veicot tirgus struktūru analīzi, Komisija apsvērs to, vai atbalsts tiek piešķirts tādos tirgos, kas ir piesātināti, vai ražošanas nozarēs, kur vērojams samazinājums. Bažas visticamāk neradīs situācijas, kurās tirgus pieaug vai kurās valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai, iespējams, mainīs nozares vispārējo izaugsmes dinamiku, proti, ieviešot jaunas tehnoloģijas.

4.6.3.2. Atrašanās vietas ietekme

116. Jo īpaši tad, ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts ir tuvāk tirgum, tā rezultātā dažas teritorijas var gūt labumu no labvēlīgākiem apstākļiem attiecībā uz turpmāko ražošanu, jo īpaši salīdzinoši zemāku ražošanas izmaksu dēļ, kas rodas atbalsta dēļ vai ar atbalsta starpniecību veiktu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību augstāka līmeņa dēļ. Šā iemesla dēļ uzņēmumi var pārcelties uz šīm teritorijām.

117. Atrašanās vietas ietekme var būt svarīga arī pētniecības infrastruktūrām. Ja atbalsts tiek galvenokārt izmantots, lai piesaistītu infrastruktūru konkrētam reģionam uz cita reģiona rēķina, tas nepalīdzēs veicināt turpmākas pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības Savienībā.

118. Savā analizē par paziņojamo individuālo atbalstu Komisija attiecīgi ņems vērā jebkurus pierādījumus, ka atbalsta saņēmējs ir apsvēris alternatīvas atrašanās vietas.

4.7. Pārredzamība

119. Sākot no 2016. gada 1. jūlija un izņemot individuālā atbalsta piešķirumiem, kas nepārsniedz EUR 500 000, dalībvalstīm vispusīgā valsts atbalsta tīmekļa vietnē valsts vai reģionālā līmenī jāpublicē vismaz šāda informācija par paziņotajiem valsts atbalsta pasākumiem: atbalsta shēmas un tās īstenošanas noteikumu vai juridiskā pamata attiecībā uz individuālo atbalstu pilns teksts, vai saite uz to; atbalsta piešķiršanas iestādes nosaukums; individuālo saņēmēju nosaukumi; katram atbalsta saņēmējam piešķirtā atbalsta veids un summa; atbalsta piešķiršanas datums; atbalsta saņēmēja veids (MVU vai liels uzņēmums); atbalsta saņēmēja atrašanās vietas reģions (NUTS II līmenī); un galvenā tautsaimniecības nozare, kurā atbalsta saņēmējs veic savu darbību (NACE grupu līmenī) ⁽¹⁾. Šāda informācija ir jāpublicē sešu mēnešu laikā pēc atbalsta piešķiršanas lēmuma pieņemšanas vai – attiecībā uz fiskāliem pasākumiem – viena gada laikā kopš nodokļu deklarācijas datuma, tā jāglabā vismaz desmit gadus un tai jābūt pieejamai plašākai sabiedrībai bez ierobežojumiem ⁽²⁾.

5. NOVĒRTĒŠANA

120. Lai vēl vairāk nodrošinātu, ka konkurences un tirdzniecības izkropļojumi ir ierobežoti, Komisija var pieprasīt, lai paziņojamām atbalsta shēmām tiktu piemērots laika ierobežojums un 37. punktā minētais novērtējums. Novērtējumus jo sevišķi būtu jāveic attiecībā uz shēmām, kurām iespējamie izkropļojumi ir īpaši lieli, tas ir, kuras varētu būtiski ierobežot konkurenci, ja to īstenošana nav savlaicīgi pārskatīta.

121. Ņemot vērā novērtējuma mērķus un lai neradītu pārmērīgu slogu dalībvalstīm un mazākiem atbalsta pasākumiem, 120. punktā minētā prasība tiks piemērota tikai atbalsta shēmām ar lielu budžetu un iepriekš nebijušām iezīmēm vai, ja tiek paredzētas būtiskas izmaiņas tirgū, tehnoloģijās vai regulējumā. Novērtējums jāveic no valsts atbalsta piešķiršanas iestādes neatkarīgam ekspertam, pamatojoties uz Komisijas nodrošinātu kopēju metodiku ⁽³⁾, un tas ir jāpublicē. Dalībvalstīm kopā ar attiecīgo atbalsta shēmu jāpaziņo novērtējuma plāna projekts, kas būs būtiska sastāvdaļa Komisijas veiktajā shēmas novērtējumā.

122. To atbalsta shēmu gadījumā, kuras ir izslēgtas no grupu atbrīvojuma regulas darbības jomas tikai to lielā budžeta apsvērumu dēļ, Komisija novērtēs to saderību, pamatojoties tikai uz novērtējuma plānu.

123. Novērtējums jāiesniedz Komisijā savlaicīgi, lai varētu izvērtēt atbalsta shēmas darbības iespējamo pagarināšanu, un jebkurā gadījumā pēc shēmas darbības termiņa beigām. Katra novērtējuma precīzs apjoms un noteikumi tiks definēti lēmumā, ar kuru apstiprina atbalsta shēmu. Jebkurā turpmākā atbalsta pasākumā ar līdzīgu mērķi, tostarp 122. punktā minēto atbalsta shēmu jebkādos pārveidojumos, jāņem vērā novērtējuma rezultāti.

⁽¹⁾ Izņemot komercnoslēpumus un citu konfidenciālu informāciju pienācīgi pamatotos gadījumos un ja saņemta Komisijas piekrišana (Komisijas 2003. gada 1. decembra paziņojums par dienesta noslēpumu valsts atbalsta lēmumos, C(2003) 4582 (OV C 297, 9.12.2003., 6. lpp.)). Attiecībā uz fiskāliem pasākumiem informāciju par individuālā atbalsta summām var norādīt šādos intervālos (miljonos EUR): [0,5–1]; [1–2]; [2–5]; [5–10]; [10–30]; [30 vai vairāk].

⁽²⁾ Nelikumīga atbalsta gadījumā dalībvalstīm būs jānodrošina tās pašas informācijas *ex-post* publicēšana vēlākais sešus mēnešus pēc Komisijas lēmuma datuma. Šai informācijai vajadzētu būt pieejamai tādā formātā, kas ļauj veikt datu meklēšanu, datu izvilkumu un datus viegli publicēt internetā, piemēram, CSV vai XML formātā.

⁽³⁾ Skaīt atsevišķo Komisijas paziņojumu par kopējām metodiskajām nostādnēm par valsts atbalsta novērtēšanu.

6. ZIŅOJUMU SNIEGŠANA UN UZRAUDZĪBA

124. Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999⁽¹⁾ un Komisijas Regulu (EK) Nr. 794/2004⁽²⁾ un to vēlākiem grozījumiem dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai gada ziņojumi.

125. Dalībvalstīm jāveic visu atbalsta pasākumu sīka uzskaitē. Šādā uzskaitē jābūt ietvertai informācijai, kas nepieciešama, lai konstatētu, ka ir izpildīti nosacījumi attiecībā uz attiecināmajām izmaksām un atbalsta maksimālo intensitāti. Minētā uzskaitē jā saglabā desmit gadus no atbalsta piešķiršanas dienas un jāiesniedz Komisijai pēc pieprasījuma.

7. PIEMĒROJAMĪBA

126. Komisija šajās nostādnēs izklāstītos principus piemēros, lai izvērtētu visa tā paziņotā pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta saderību, attiecībā uz kuru tā ir aicināta pieņemt lēmumu pēc 2014. gada 1. jūlija. Nelikumīgs pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts tiks izvērtēts saskaņā ar noteikumiem, kas bija piemērojami dienā, kad atbalsts tika piešķirts.

127. Saskaņā ar Līguma 108. panta 1. punktu Komisija ierosina dalībvalstīm vajadzības gadījumā grozīt savas esošās pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta shēmas, lai saskaņotu tās ar šīm nostādnēm ne vēlāk kā 2015. gada 1. janvārī.

128. Dalībvalstis tiek aicinātas skaidri un bez atrunām paust savu piekrišanu 127. punktā ierosinātajiem piemērotajiem pasākumiem divu mēnešu laikā no dienas, kurā šīs nostādnēs ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Ja neviena dalībvalsts nebūs sniegusi atbildi, Komisija uzskatīs, ka attiecīgā dalībvalsts ierosinātajiem pasākumiem nepiekrīt.

8. PĀRSKATĪŠANA

129. Komisija var jebkurā laikā pieņemt lēmumu pārskatīt vai grozīt šīs nostādnēs, ja tas ir nepieciešams ar konkurences politiku saistītu iemeslu dēļ vai, lai ņemtu vērā citus Savienības politikas virzienus un starptautiskās saistības, vai jebkāda cita pamatota iemesla dēļ.

⁽¹⁾ Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 794/2004, ar kuru īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.).

I PIELIKUMS

Attiecināmās izmaksas

Atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem	a) Personāla izmaksas: pētnieki, tehniķi un cits palīgpersonāls, ciktāl tas nodarbināts projektā. b) Izmaksas par instrumentiem un iekārtām, ciktāl un cik ilgi tās izmanto projektā. Ja šo instrumentu un iekārtu lietošanas laiks projektā neaptver visu amortizācijas laiku, par attiecināmajām izmaksām uzskatāmas tikai tādas amortizācijas izmaksas, kas atbilst projekta laikam, tās aprēķinot saskaņā ar labu grāmatvedības praksi. c) Izmaksas par ēkām un zemi, ciktāl un cik ilgi tās izmanto projektā. Attiecībā uz ēkām par attiecināmajām izmaksām uzskatāmas tikai tādas amortizācijas izmaksas, kas atbilst projekta laikam, tās aprēķinot saskaņā ar labu grāmatvedības praksi. Attiecībā uz zemi par attiecināmajām izmaksām uzskatāmas komerciālās nodošanas izmaksas vai faktiski radušās kapitāla izmaksas. d) Izmaksas par līgumpētījumiem, zināšanām un patentiem, kas iegādāti vai licencēti no ārējiem avotiem godīgas konkurences apstākļos, kā arī izmaksas par konsultācijām un līdzvērtīgiem pakalpojumiem, kas tiek izmantoti tikai projekta vajadzībām. e) Papildu pieskaitāmās izmaksas, kas radušās tieši projekta rezultātā. f) Citi darbības izdevumi, tostarp materiālu, piederumu un līdzīgu produktu izmaksas, kas radušās tieši projekta rezultātā.
Atbalsts priekšizpētei	Izmaksas par pētījumu.
Atbalsts pētniecības infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai	Ieguldījumu izmaksas nemateriālos un materiālos aktīvos.
Inovācijas atbalsts MVU	a) Izmaksas par patentu un citu nemateriālo aktīvu iegūšanu, apstiprināšanu un aizsardzību. b) Izmaksas par augsti kvalificētu personālu, kas deleģēts no pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas vai kāda liela uzņēmuma un kas nodarbojas ar pētniecības, izstrādes un inovācijas darbībām saņēmēja uzņēmumā jaunizveidotā amatā, neaizstājot citu personālu. c) Izmaksas par inovācijas konsultāciju un atbalsta pakalpojumiem.

Atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai	Personāla izmaksas; izmaksas par instrumentiem, iekārtām, ēkām un zemi, ciktāl un cik ilgi tos izmanto projektā; izmaksas par līgumpētījumiem, zināšanām un patentiem, kas iegādāti vai licencēti no ārējiem avotiem godīgas konkurences apstākļos; papildu pieskaitāmās izmaksas un citas darbības izmaksas, tostarp materiālu, piederumu un līdzīgu produktu izmaksas, kas radušās tieši projekta rezultātā.
Atbalsts inovācijas kopām	
Ieguldījumu atbalsts	Ieguldījumu izmaksas materiālos un nemateriālos aktīvos.
Darbības atbalsts	Personāla un administratīvās izmaksas (tostarp pieskaitāmās izmaksas), kas attiecas uz: a) kopas aktivizēšanu, lai rosinātu sadarbību, informācijas apmaiņu un specializētu un īpaši pielāgotu darījumdarbības atbalsta pakalpojumu sniegšanu vai novirzīšanu; b) inovāciju kopas popularizēšanu, lai palielinātu jaunu uzņēmumu vai organizāciju līdzdalību un palielinātu atpazīstamību; c) inovācijas kopas aprīkojuma pārvaldību; un d) apmācību programmu, darbsemināru un konferenču organizēšanu, lai atbalstītu apmaiņu ar zināšanām un tīklošanos, kā arī starptautisku sadarbību.

II PIELIKUMS

Atbalsta maksimālā intensitāte

	Mazs uzņēmums	Vidējs uzņēmums	Liels uzņēmums
Atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem			
Fundamentālie pētījumi	100 %	100 %	100 %
Rūpnieciskie pētījumi	70 %	60 %	50 %
— ja notiek efektīva sadarbība starp uzņēmumiem (lieliem uzņēmumiem pāri robežām vai ar vismaz vienu MVU) vai starp uzņēmumu un pētniecības organizāciju, vai	80 %	75 %	65 %
— ja tiek plaši izplatīti rezultāti.			
Ekspperimentālā izstrāde	45 %	35 %	25 %
— ja notiek efektīva sadarbība starp uzņēmumiem (lieliem uzņēmumiem pāri robežām vai ar vismaz vienu MVU) vai starp uzņēmumu un pētniecības organizāciju, vai	60 %	50 %	40 %
— ja tiek plaši izplatīti rezultāti.			
Atbalsts priekšizpētei	70 %	60 %	50 %
Atbalsts pētniecības infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai	50 %	50 %	50 %
Inovācijas atbalsts MVU	50 %	50 %	-
Atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai	50 %	50 %	15 %
Atbalsts inovācijas kopām			
Ieguldījumu atbalsts	50 %	50 %	50 %
— atbalstītajos reģionos, kas atbilst Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta nosacījumiem	55 %	55 %	55 %
— atbalstītajos reģionos, kas atbilst Līguma 107. panta 3. punkta a) apakšpunkta nosacījumiem	65 %	65 %	65 %
Darbības atbalsts	50 %	50 %	50 %